

Afgørelser – Reg. nr.: 07738.00

Fredningen vedrører: Karstoft Å

Domme

Taksationskommissionen 26-03-1992

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 13-12-1991

Fredningsnævnet 18-12-1989

Kendelser

Deklarationer

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

REG. NR. 7738.00

ADRESSE
SLOTSMARKEN 13. 2970 HØRSHOLM
TLF 45 76 53 76

Sag nr. 270. Fredning af arealer ved Karstoft å i
Aaskov kommune, Ringkøbing amt.

Kendelse:

(Meddelt den 26. marts 1992)

Overfredningsnævnets afgørelse af 13. december 1991 om
erstatning i anledning af fredning af arealer ved Kar-
stoft å i Aaskov kommune, Ringkøbing amt er påklaget til
Taksationskommissionen vedrørende Naturfredning af sagens
lb.nr. 1, Eskild Lyngholm Johnson og Jens Peder Green,
lb.nr. 3, Hans Jacob Thybo Jacobsen, lb.nr. 4, Søren
Christian Green Pedersen, lb.nr. 5, Uffe Grøndal Kjær,
lb.nr. 7, Knud D. Lausen og lb.nr. 9, Børge Hesseldal-
Nielsen.

Klagen er senere frafaldet for så vidt angår Hans Jacob
Thybo Jacobsen (lb.nr. 3).

Taksationskommissionen har den 10. marts 1992 besigtiget
de fredede arealer og forhandlet med ejerne, der med
undtagelse af Børge Hesseldal-Nielsen havde givet møde,
og som under taksationen har været bistået af Landbrugets
Rådgivningscenter, Landskontoret for Landboret ved konsu-
lent Ole Kirk.

Ringkøbing Amtskommune var repræsenteret ved ingeniør
Steen Davidsen, Teknik og Miljøforvaltningen.

Landskontoret for landboret har for Taksationskommissionen nedlagt følgende erstatningspåstand, idet arealerstatningerne ikke påstås ændret:

"Lb.nr. 1 - Eskild Lyngholm Johnson og Jens Peder Green

- for fredning af 1,3 ha	1.000 kr.
- for tab af fiskeleje på 427 lb. m bred a 87,50 kr.	<u>37.400 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	38.400 kr.

Lb.nr. 4 - Søren Chr. Green Pedersen

Principalt

- for fredning af 12,0 ha	6.000 kr.
- for tab af fiskeleje på 1453 lb. m bred a 87,50 kr.	127.200 kr.
- for ekstraudgifter efter nedlæggelse af Nr. Grene kanalen 50 % af etableringsomkostninger til pumpestation	<u>85.000 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	218.200 kr.

+ 50 % af årlige drifts- og vedligeholdelsesomkostninger til pumpestation

Subsidiært

- for fredning af 12,0 ha	6.000 kr.
- for tab af fiskeleje på 1453 lb. m bred a 87,50 kr.	127.200 kr.
- for værdinedgang efter nedlæggelse af Nr. Grene kanalen ikke under	<u>100.000 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	233.200 kr.

Lb.nr. 5 - Uffe Grøndal Kjær

Principalt

- for fredning af 6,6 ha	3.300 kr.
- for tab af fiskeleje på 1200 lb. m bred a 87,50 kr.	105.000 kr.
- for ekstraudgifter efter nedlæggelse af Nr. Grene kanalen 50 % af etableringsomkostningerne til pumpestation	<u>85.000 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	193.300 kr.

+ 50 % af årlige drifts- og vedligeholdelsesomkostninger til pumpestation

Subsidiært

- for fredning af 6,6 ha	3.300 kr.
- for tab af fiskeleje på 1200 lb. m bred a 87,50 kr.	105.000 kr.
- for værdinedgangen efter nedlæggelse af Nr. Grene kanalen ikke under	<u>100.000 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	208.300 kr.

Lb.nr. 7 - Knud D. Lausen

- for fredning af 6,1 ha	3.100 kr.
- for tab af fiskeleje på 1243 lb. m. bred a 87,50 kr.	<u>108.800 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	111.900 kr.

Lb.nr. 9 - Børge Hesseldal-Nielsen

- for fredning af 1,0 ha	1.000 kr.
- for tab af fiskeleje på 223 lb. m bred a 87,50 kr.	<u>19.600 kr.</u>
Erstatningspåstand ialt	20.600 kr."

Under taksationen har konsulent Ole Kirk nærmere redegjort for erstatningspåstandene på grundlag af et skriftligt indlæg af 28. februar 1992. Heraf fremgår bl.a., at der som for Overfredningsnævnet påstås erstatning for tab af udleje af fiskerettigheder med et beløb på 87,50 kr. pr. løbende meter åbred, beregnet som en engangserstatning ud fra en kapitalisering af 3,50 kr. i leje af fiskevand pr. meter åbred med en rentesats på 4 % (svarende til en kapitaliseringsfaktor på 25). Til støtte for anvendelse af denne høje kapitaliseringsfaktor er henvist til, at prisen for fiskerettigheder i området allerede er steget mere end den gennemsnitlige prisstigning, og at denne udvikling må forventes at fortsætte. Til belysning heraf er det bl.a. oplyst, at der på en strækning af Skjern å, ca. 1,5 km vest for Karstoft å's udløb er udlejet fiskerettigheder for 2-3 km åbred for 6 kr. pr. m.

Vedrørende ejendommen lb.nr. 1 gøres det gældende, at åbredslængden retteligt er 427 m.

Angående erstatningskravet for lb.nr. 4 og 5 for tab efter nedlæggelse af Nr. Grene-kanalen, har Landskontoret for Landboret i nævnte skrivelse bl.a. anført:

"Der har tidligere været oppumpet vand fra kanalen til markvanding. Denne oppumpning er ophørt for flere år siden.

Kanalens betydning kan sammenfattes til følgende

- tilførsel af vand til engene, dels som trykvand, dels ved overrisling (sivning). Det bemærkes, at der er tale om sandjord i blandet grus. Dyrkningssikkerheden blev væsentlig forøget ved etablering af kanalen, idet grundvandet p.g.a. trykvandet blev hævet. Sivningen har også øget græsningsfærdigheden, især i tørre perioder.
- tilførsel af vand til dammene i engene. Der er dels tale om naturlige (tidligere å-slyngninger), dels kunstigt anlagte. Vandet siver fra dammene ud i Karstoft å.
- kreaturvanding
- forbedret jagt
- forøgelse af de naturmæssige og rekreative værdier (se de tidligere omtalte skrivelser af 3. april og 21. august 1991 til Overfredningsnævnet).

Ovennævnte funktioner/værdier er fjernet ved Overfredningsnævnets beslutning om ekspropriation af stemmeværket.

Ingen af nævnte forhold er faldet bort i henhold til bestemmelsen i vandforsyningslovens § 86, stk. 4.

Efter fjernelse af stemmeværket vil tilstanden i kanalen, engen og dammene kunne opretholdes ved vandindtag fra Skjern å.

Overfredningsnævnets afgørelse af 13. december 1991 er ikke til hinder derfor, idet der i § 6 om bebyggelse og andre konstruktioner og anlæg i stk. 3 er anført følgende:

"Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets godkendelse foretages de nødvendige anlæg til oppumpning af vand fra Skjern å til opretholdelse af vandstanden i de damme, der hidtil har været vandforsynet via den nordlige kanal."

Vandindtagningen vil kunne ske ved, at der enten opstilles en vindmølle til oppumpning af vand eller en eldrevet

pumpestation. Af disse to muligheder er kun den sidste realistisk. En vindmølle til oppumpning af vand vil ikke være anvendelig. For det første må der ikke opstilles vindmølle i Skjern å dalen. For det andet findes der ikke vindmøller med tilstrækkelig pumpekapacitet. Der er tale om oppumpning af 30-50 l/sek.

Opstilling af en eldreven pumpestation vil derimod være en acceptabel løsning.

I overensstemmelse med den principale påstand for lb.numrene 4 og 5 må det offentlige afholde alle etablerings-, drifts- og vedligeholdelsesomkostninger til pumpestationen.

Etableringsomkostningerne beløber sig til ialt 170.000 kr., jfr. tilbud af 23. maj 1991 fra El-Nyt i Skarrild.

Dertil kommer de årlige drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, som må antages at blive et sted mellem 50-100.000 kr.

Subsidiært er der påstået tillagt hver af de to berørte lodsejere et beløb på ikke under 100.000 kr. for den ejendomsforringelse (nedgang i handelsværdi), som følger af ekspropriationen.

I den forbindelse kan særlig fremhæves:

De to lodsejere vil begge have ca. 5 ha, som vil blive forringet. Kanalens funktion er beskrevet ovenfor. Ejendomsforringelsen vil således være en følge af mindre græsudbytte i engene, tab af direkte mulighed for kreaturvanding, forringelse af jagt, tab af herlighedsværdier efter udtørring af dammene m.v.

Engarealerne med damme, vandhuller, grøfter m.v. har tilført ejendommene en værdiforøgelse, som en stor køberkreds gerne betaler et ekstra beløb for.

Der er ikke mange steder, hvor man kan opleve fredelige, idylliske, frodige enge med damme m.v., hvori der er fisk, padder, insekter m.v., og hvor storken spankulerer rundt i aftentimerne. Sådanne naturperler har en høj værdi.

Endelig kan anføres, at Miljøstyrelsen må antages at være enige med Landskontoret i, at der skal betales erstatning for lukning af kanalen.

Der vedlægges kopi af skrivelse af 10. januar 1991 fra Ringkøbing amtskommune, Teknik- og miljøforvaltningen til Palsgaard Statsskovdistrikt. I 3. afsnit er anført

"Vandforsyning af dammene falder - ifølge Miljøstyrelsens vurdering - uden for vandforsyningslovens bestemmelser og reguleres udelukkende ud fra vandløbslovens bestemmelser. Fortsat vandindtag hertil vil altså kunne ske uanset hjemmel i en eventuel fredningskendelse. Retten vil dog kunne inddrages af vandløbsmyndigheden ligeledes i medfør af vandløbsloven og formentlig under fuld erstatning."

En fortolkning af vandforsyningslovens § 86, stk. 4 sammenholdt med kanalens funktioner fører frem til, at Overfredningsnævnets afgørelse er forkert. Der må derfor betales fuld erstatning for tabet, jfr. herom ovenfor."

Af en skrivelse af 17. januar 1990 fra Fredningsnævnet for Ringkøbing amts fredningskreds til Overfredningsnævnet fremgår, at amtskommunen vedrørende ejendommen lb. nr. 1 har opmålt åbredslængden til 427 m, og at nævnet går ud fra, at dette tal og ikke de 340 m, der er lagt til grund i fredningsnævnets kendelse, skal danne grundlag for erstatningen.

Amtskommunens repræsentant har under taksationen bekræftet dette.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Kommissionen finder, at erstatning for tab af udleje af fiskerettigheder må udmåles under anvendelse af sædvanlig kapitaliseringsmetode svarende til en kapitaliseringsfaktor på 8. Efter et skøn på grundlag af de fremkomne oplysninger om den forventede fiskeleje i området, findes erstatning for det omhandlede tab at kunne fastsættes til 50 kr. pr. løbende meter åbred.

Det lægges efter amtskommunens opmåling til grund, at åbredslængden vedrørende ejendommen lb. nr. 1 er 427 m.

Den af Overfredningsnævnet truffne beslutning om, at der som et led i fredningen skal ske nedlæggelse af Nr. Grene-kanalen, vil efter det oplyste medføre delvis udtørring af nogle damme nær kanalens udløb i Skjern å samt engene omkring disse damme, alt beliggende på ejendommene lb.nr. 4 og 5. Vandforsyningslovens § 86, stk. 4

bestemmer bl.a., at rettigheder til indvinding af vand til vanding af landbrugsafgrøder og til dambrug er bortfaldet den 1. april 1990, hvilket indebærer, at vandindvinding af den angivne karakter vil kræve amtskommunens tilladelse.

Taksationskommissionen finder imidlertid ikke, at den nævnte lovbestemmelse omfatter tilførsel af kanalens vand til de pågældende damme samt de vandtilsivninger, der sker til engene fra dammene. En sådan vandtilførsel ville således også efter den 1. april 1990 kunne ske uden tilladelse.

Taksationskommissionen er herefter enig med Landskontoret for landboret i, at de eventuelle økonomiske tab, der skyldes dammenes og engenes udtørring, er en følge af fredningsbestemmelsen om kanalens nedlæggelse, og at de berørte grundejere har krav på fredningserstatning, hvis de lider sådanne tab.

Efter en samlet bedømmelse på grundlag af besigtigelsen og de oplysninger, der er forelagt Taksationskommissionen vedrørende de omhandlede arealer, må det lægges til grund, at den udtørring af damme og enge, som fredningen medfører, vil påføre ejerne af ejendommene lb.nr. 4 og 5 et økonomisk tab i form af et fald i handelsværdien, bl.a. som følge af reduceret herlighedsværdi og forringede jagtmuligheder. Taksationskommissionen finder derfor, at der tilkommer de pågældende ejere fredningserstatning, som bør fastsættes som et beløb, der kompenserer for denne værdinedgang, hvilket beløb skønsmæssigt fastsættes til 25.000 kr. for hver af de to ejendomme.

Som følge af det anførte fastsættes erstatningerne således, idet de af Overfredningsnævnet fastsatte beløb vedrørende arealerstatning ikke er påklaget:

Vedr. lb.nr. 1

- arealerstatning	1.000 kr.
- tab af fiskeleje	
427 m a 50 kr.	<u>21.350 kr.</u>
Ialt oprundet til	22.400 kr.

Vedr. lb. nr. 4

- arealerstatning	6.000 kr.
- tab af fiskeleje	
1453 m a 50 kr.	72.650 kr.
- værdinedgang p.g.a. udtørring	<u>25.000 kr.</u>
Ialt oprundet til	103.700 kr.

Vedr. lb. nr. 5

- arealerstatning	3.300 kr.
- tab af fiskeleje	
1200 m a 50 kr.	60.000 kr.
- værdinedgang p.g.a. udtørring	25.000 kr.
Ialt	88.300 kr.

Vedr. lb. nr. 7

- arealerstatning	3.050 kr.
- tab af fiskeleje	
1243 m a 50 kr.	62.150 kr.
Ialt	65.200 kr.

Vedr. lb. nr. 9

- arealerstatning	1.000 kr.
- tab af fiskeleje	
223 m a 50 kr.	11.150 kr.
Ialt oprundet til	12.200 kr.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes følgende erstatningsbeløb til nedennævnte ejere:

Lb. nr. 1, Eskild Lyngholm Johnson og Jens Peder Green	22.400 kr.
Lb. nr. 4, Søren Chr. Green Pedersen	103.700 kr.
Lb. nr. 5, Uffe Grøndal Kjær	88.300 kr.
Lb. nr. 7, Knud D. Lausen	65.200 kr.
Lb. nr. 9, Børge Hesseldal-Nielsen	12.200 kr.

Beløbene forrentes som bestemt ved Overfredningsnævnets afgørelse af 13. december 1991.

I godtgørelse for sagkyndig bistand under sagens behandling for Taksationskommissionen tillægges der ejerne, der alle er repræsenteret af Landskontoret for Landboret, ialt 15.000 kr., som kan udbetales direkte til Landskontoret.

Ole Nicolaisen

Karl Nielsen

Jens Peder Hedegaard

OVERFREDNINGSNÆVNET>

Overfredningsnævnets afgørelse

af 13. december 1991

om fredning af arealer ved Karstoft å
i Aaskov Kommune (sag nr. 2789/89).

Fredningsnævnet for Ringkøbing Amts Fredningskreds har ved afgørelse af 18. december 1989 truffet afgørelse om fredning af arealer omkring Karstoft å's nedre løb i Aaskov Kommune, ialt ca. 36 ha. Fredningen omfatter helt eller delvist 7 ejendomme i privat eje samt en ejendom ejet af Miljøministeriet v/Skov- og Naturstyrelsen. Fredningssagen er rejst i 1986 af Ringkøbing Amtsråd.

Fredningen er forelagt Overfredningsnævnet til efterprøvelse i medfør af naturfredningslovens § 25.

Fredningsområdet omfatter ca. 2,5 km åstrækning fra Classonsborg til Karstoft å's udløb i Skjern å. Vandløbet har på denne strækning karakter af naturligt vandløb med velbevarede slyngninger, omgivet af ellesumpe og stejle, træbevoksede skrænter.

Karstoft å rummer en af de få tilbageværende gydepladser for den udryddelsestruede Skjern å-laks. Karstoft å rummer endvidere potentielle gydepladser for laksen inden for fredningsområdet.

I tilknytning til Karstoft å ligger Nr. Grene og Kærhede Dambrug med tilhørende stemmeværker i selve åen, der sikrer vand til dambrugene via 2 kanaler parallelt med åen, henholdsvis syd (Classonsborg-Borriskanalen) og nord for åen. Efter Skov- og Naturstyrelsens overtagelse og nedlæggelse af

Nr. Grene Dambrug tjener den nordlige kanal til at opretholde vandstanden i en række damme inden for fredningsområdet.

Fredningsområdet ligger i landzone. Åen og dens nærmeste omgivelser er i regionplanen angivet som naturområde. Amtsrådet har optaget åen som amtsvandløb, hvilket bl.a. indebærer, at amtet har tilsyns- og vedligeholdelsespligten. Vandløbet er samtidig omfattet af naturfredningslovens § 43 om beskyttelse af vandløb.

Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening har anbefalet gennemførelse af fredningen. På grund af fredningens store fiskerimæssige interesser er den endvidere støttet af Danmarks Sportsfiskerforbund samt Skjern å-sammenslutningen.

Ringkjøbing Amtsråd har over for Overfredningsnævnet anbefalet en stadfæstelse af fredningsnævnets afgørelse.

Skov- og Naturstyrelsen har indstillet fredningen gennemført med den ændring, at vandindtaget til den nordre engvandingskanal stoppes, og vandet herfra afgives som frivand i åen.

Skjern å-sammenslutningen har over for Overfredningsnævnet indstillet, at fredningen ændres, så stemmeværket ved Classonsborg-Borriskanalene nedlægges, og vandindtaget stoppes. Alternativt har sammenslutningen ønsket et beskedent vandindtag til kanalen, eventuelt fikseret ved hjælp af en rørledning.

I sagens behandling har deltaget 9 af Overfredningsnævnets 11 medlemmer.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Det tiltrædes enstemmigt, at der gennemføres fredning efter naturfredningslovens kapitel III for at sikre opretholdelse af de landskabelige og biologiske værdier, der er knyttet til området, særlig med henblik på at sikre området som levested for Skjern å-laksen.

Et flertal på 6 af Overfredningsnævnets medlemmer finder, at hensynet til fredningens formål nødvendiggør en nedlæggelse af den nordlige kanal, der forsyner dammene nord for åen. Herigennem sikres, at hele åens vandføring på dette sted forbliver i åen, når stemmeværket ved Nr. Grene Dambrug nedlægges i medfør af fredningen. Dog bør fredningen ikke være til hinder for, at vandstanden i dammene opretholdes ved alternative vandindtag, eksempelvis fra Skjern å.

Et mindretal på 2 af Overfredningsnævnets medlemmer ønsker bibeholdelse af samme kanal med vandindtag i det omfang, det efter nedlæggelse af stemmeværket kunne lade sig gøre uden yderligere uddybning af kanalen. Vandindtaget til opretholdelse af dammene skulle i givet fald suppleres med indtag fra Skjern å.

Et andet mindretal på et af Overfredningsnævnets medlemmer ønsker en stadfæstelse af fredningsnævnets afgørelse på dette punkt.

Overfredningsnævnet kan iøvrigt enstemmigt i realiteten tiltræde fredningsnævnets afgørelse med følgende ændringer af fredningsbestemmelserne:

Der findes ikke grundlag for at fastsætte særlige bestemmelser om offentlighedens færdsel i fredningsområdet, bortset fra færdsel på åen. Almenhedens færdsel reguleres således alene i henhold til de almindelige bestemmelser herom i naturfredningsloven.

I fredningsnævnets afgørelse indgår en bestemmelse vedrørende eventuel retablering af et vandkraftværk ved Classonsborg. Vandkraftværket ligger imidlertid uden for fredningsområdet. Da en retablering under alle omstændigheder kræver tilladelse i henhold til anden lovgivning, kan denne bestemmelse udgå.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 18. december 1989 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det 36,43 ha store fredningsområde, der er vist på kortet, der hører til Overfredningsnævnets afgørelse

(fredningskortet), og som helt eller delvis omfatter de på vedhæftede fortegnelse anførte matrikelnumre.

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare områdets landskabelige og naturvidenskabelige værdier, herunder primært at sikre Karstoft å som levested for Skjern å-laksen.

§ 2. Bevaring af området.

De fredede arealer, herunder Karstoft å skal bevares i deres nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er tilladt i følgende bestemmelser, sker med henblik på at forbedre livsbetingelserne for Skjern å-laksen eller tillades ved en dispensation efter § 10.

§ 3. Stemmeværker og fordeling af vand.

Stemmeværket ved Nr. Grene Dambrug skal fjernes og vandløbet retableres, så hele vandføringen på dette sted forbliver i Karstoft å. Det pålægges Skov- og Naturstyrelsen at gennemføre denne bestemmelse, herunder at indhente de nødvendige dispensationer efter naturfredningsloven og anden lovgivning, som følge af bestemmelsen.

Fredningen er ikke til hinder for, at stemmeværket ved Clasonsborg-Borriskanalens ombygges, så laksens muligheder for passage forbi stemmeværket forbedres, ligesom ombygning i medfør af vandforsyningsloven eller anden lovgivning kan finde sted med henblik på at ændre vandfordelingen mellem åen og kanalen eller at begrænse vandindtaget til kanalen til det maksimalt tilladte.

Fredningen er endvidere ikke til hinder for, at amtsrådet laver foranstaltninger til kontrol af vandfordelingen mellem kanalen og åen.

§ 4.

Fiskeri.

Fiskeri i åen er forbudt.

Uanset forbudet i stk. 1 er fiskeri med åleruser og tatning dog tilladt.

Endvidere kan bortfiskning af rovfisk (gedder o.l.) eller fangst af moderfisk til avl ske efter tilladelse fra Ringkjøbing Amtsråd og i henhold til ferskvandsfiskeriloven.

§ 5.

Terrænændringer og beplantning.

Der må ikke foretages terrænændringer i området. Der må således ikke foretages afgravning, opfyldning eller lignende, herunder ske udnyttelse af forekomster i jorden.

Forbudet gælder ikke placering af opgravet fyld fra åen.

Arealerne omkring åen kan fortsat benyttes som hidtil, herunder til afgræsning.

Den eksisterende bevoksning i området må ikke fjernes, jf. dog § 9.

§ 6.

Bebyggelse og andre konstruktioner og anlæg.

Der må ikke opføres nye bygninger (herunder skure, drivhuse og transformerstationer) eller etableres andre anlæg eller faste konstruktioner end bygninger i området.

Forbudet gælder ikke opsætning af sædvanlige hegn for heste, kreaturer og får.

Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets godkendelse foretages de nødvendige anlæg til oppumpning af vand fra Skjern å til opretholdelse af vandstanden i de damme, der hidtil har været vandforsynet via den nordlige kanal.

Fredningen er endvidere ikke til hinder for en udvidelse af kursusejendommen Skarrildhus. En eventuel udvidelse af kursusejendommen skal dog forelægges fredningsnævnet til godkendelse, jf. § 10.

§ 7.

Færdsel.

Færdsel på åen må ikke finde sted med undtagelse af myndigheders færdsel i forbindelse med vedligeholdelse og tilsyn samt med henblik på forbedring af mulighederne for laksens overlevelse.

§ 8.

Forurening af naturen.

Fredningsområdet må ikke forurennes ved henlæggelse af affald, henstilling af udrangerede landbrugsmaskiner eller redskaber o.l.

§ 9.

Naturpleje og vandløbsvedligeholdelse.

Ejerne må foretage udtynding og fornyelse af beplantningen i området efter godkendelse fra Ringkjøbing Amtsråd.

På arealer, som ikke ejes af staten, har Ringkjøbing Amtsråd ret til uden udgift for ejeren at foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, f.eks. ved fældning og rydning

af bevoksning langs åen eller ved afgræsning eller slåning af arealerne. Pleje må kun udføres med vedkommende ejers samtykke eller - hvis samtykke ikke opnås - med fredningsnævnets tilladelse.

Når amtet foretager trærydning, tilfalder træet ejeren af det pågældende areal, såfremt ejeren fjerner træet inden en af amtet fastsat passende frist og ellers amtskommunen. Ejeren af arealet kan ikke stille krav om opskæring, sammenbæring og kørsel til fast vej.

På arealer, der er eller senere måtte blive undergivet statslig administration, varetages den fornødne pleje af Skov- og Naturstyrelsen.

Eventuel grødeskæring og anden vedligeholdelse i åen må kun foretages med henblik på at forbedre områdets egnethed som gydeplads og opvækstområde for laks i overensstemmelse med fredningens formål.

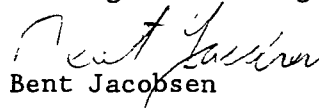
§ 10.

Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

En dispensation fra fiskeriforbudet i fredningens § 4 kan kun ske efter indhentet udtalelse fra Naturfredningsrådet.

På Overfredningsnævnets vegne

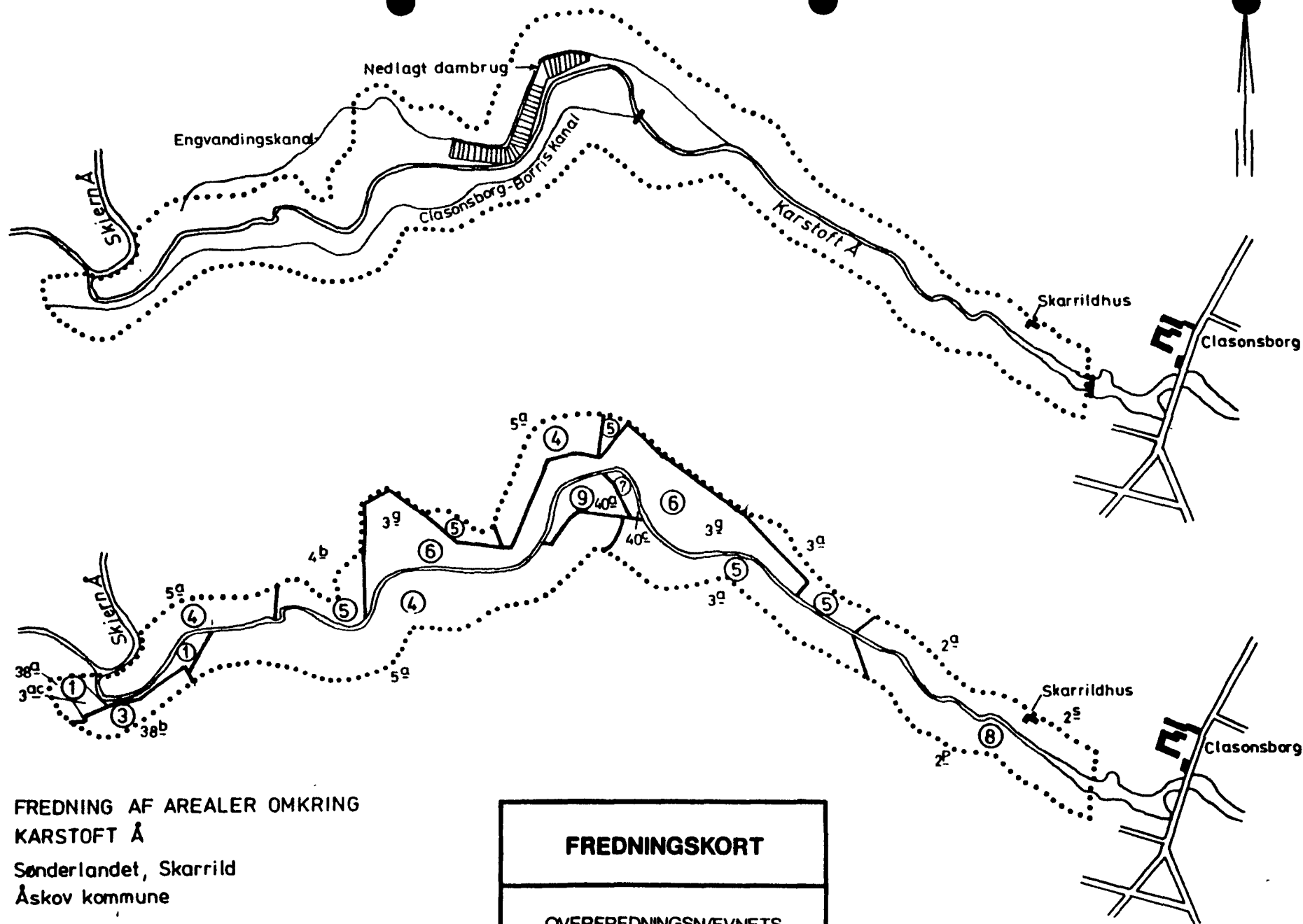

Bent Jacobsen
viceformand

Fortegnelse

over matrikelnumre, der helt eller delvis er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 13. december om fredning af arealer ved Karstoft Å i Aaskov Kommune (sag nr. 2789/89).

Sønderlandet, Skarrild:

Matr.nr. 38 a, 3 ac, 38 b, 5 a, 4 b, 3 a, 3 g, 40 c, 2 a, 2 s og 40 a.

FREDNING AF AREALER OMKRING KARSTOFT Å

Sønderlandet, Skarrild
Åskov kommune

- Fredningsgrænse
- Ejendomsgrænse
- ⑤ Lb.nr.
- Stemmeværk

FREDNINGSKORT

OVERFREDNINGSNÆVNETS
fredningsafgørelse af Dec.
1991 i sag nr. 2789/89

Overfredningsnævnets afgørelse

af 13. december 1991

om erstatning i anledning af fredning af arealer ved
Karstoft å i Aaskov Kommune (sag nr. 2789/89).

Fredningsnævnet for Ringkøbing Amts Fredningskreds har ved afgørelse af 18. december 1989 afgjort erstatningsspørgsmålene i anledning af den samtidig besluttede fredning af arealer på ialt ca. 36 ha omkring Karstoft å's nedre løb i Aaskov Kommune. Erstatning er tilkendt ejerne af 7 ejendomme (løbenumre) i privat eje, som helt eller delvis er omfattet af fredningen, med ialt 379.670 kr. med renter fra 18. december 1989.

Fredningsnævnet har tilkendt erstatning med 700 kr. pr. ha for arealerne langs med åen, dog ikke under 1.000 kr. pr. ejendom. Erstatningen for tab af fiskeleje som følge af begrænsningen i adgang til fiskeri i åen er tilkendt med 70 kr. pr. løbende meter bred. Endelig er der tilkendt hver af ejerne under lb.nr. 4 og 5 et beløb på 20.000 kr. i erstatning som følge af beslutningen om at nedlægge stemmeværket ved Nr. Grene Kanal.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Overfredningsnævnet til efterprøvelse i medfør af naturfredningsloven § 25.

I sagens behandling har deltaget 8 af Overfredningsnævnets 11 medlemmer.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Overfredningsnævnet har ved anden afgørelse af d.d. tiltrådt fredningsnævnets afgørelse med enkelte ændringer af realiteten. For såvidt angår spørgsmålet om Nr. Grene Kanal har Overfredningsnævnet dog ved en flertalsbeslutning besluttet at skærpe afgørelsen, idet det er bestemt, at kanalen skal nedlægges, hvilket vil medføre hel eller delvis udtørring af nogle damme beliggende for enden af kanalen. Beslutningen herom har været meddelt de berørte ejere, der i denne anledning gennem Landbrugets Rådgivningscenter har fremsat et krav om erstatning for udgifterne til anlæg af et pumpeværk, der vil kunne forsyne de nævnte damme med vand fra Skjern å. Erstatningskravet for anlægsudgiften er på 170.000 kr. samt yderligere et kapitaliseret beløb til dækning af de årlige drifts- og vedligeholdelsesudgifter, der er anslået til et sted mellem 50- og 100.000 kr. Subsidiært er forlangt en erstatning på ikke under 100.000 kr. til hver af de to ejere for forringelse af ejendomsværdien på grund af tab af herlighedsværdi, når dammene og engene omkring disse vil tørre ud.

Om dette spørgsmål bemærkes:

De hidtil bestående rettigheder til at indtage vand fra åer og kanaler til bl.a. engvanding er bortfaldet pr. 1. april 1990 i medfør af lov om vandforsyning, § 86, stk. 4. Fortsat indvinding af vand til de nævnte damme vil derfor kræve tilladelse fra Ringkøbing Amt i medfør af vandforsyningsloven. Efter det for Overfredningsnævnet oplyste kan der ikke forventes meddelt nye tilladelser til overfladevandindvinding. Overfredningsnævnet finder herefter ikke, at det er fredningens bestemmelse om, at Nr. Grene Kanal skal nedlægges, der medfører et eventuelt tab for de berørte ejere, hvorfor der ikke er grundlag for at tilkende ejerne under lb.nr. 4 og 5 særskilt erstatning i denne anledning.

Om de øvrige erstatningsspørgsmål bemærkes:

Fredningsområdet er i sin helhed omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 47 a om åbeskyttelseslinien, hvorefter der bl.a. ikke må ske

bebyggelse, tilplantning eller terrænændringer uden tilladelse fra fredningsnævnet. Arealerstatningen bør derfor nedsættes til 500 kr. pr. ha, dog således at der ydes en mindsteerstatning pr. ejer (lb.nr.) på 1.000 kr.

Ved fastsættelse af erstatning for tab af fiskeleje kan der ikke tillægges forventninger om prisstigninger i de kommende år helt så megen vægt, som fredningsnævnet har gjort, ligesom det må tages i betragtning, at indtægt af fiskeleje er undergivet indkomstbeskatning. Overfredningsnævnet finder derfor, at erstatningen for tab af fiskeleje passende kan ansættes til 40 kr. pr. løbende meter bred.

Der tilkendes herefter følgende erstatningsbeløb til de enkelt ejere, idet beløbene oprundes til nærmeste hele hundrede:

<u>Lb.nr. 1</u>	Eskild Lyngholm Johnson og Jens Peder Green (med halvdelen til hver):	
	1,3 ha	1.000 kr.
	340 meter bred	13.600 kr.
		14.600 kr.
<u>Lb.nr. 3</u>	Hans Jacob Thybo Jacobsen:	
	1,0 ha	1.000 kr.
<u>Lb.nr. 4</u>	Søren Christian Green Pedersen:	
	12,0 ha	6.000 kr.
	1.453 meter bred	58.120 kr.
		64.200 kr.
<u>Lb.nr. 5</u>	Uffe Grøndal Kjær:	
	6,6 ha	3.300 kr.
	1.200 meter bred	48.000 kr.
		51.300 kr.
<u>Lb.nr. 7</u>	Knud D. Lausen:	
	6,1 ha	3.050 kr.
	1.243 meter bred	49.720 kr.
		52.800 kr.
<u>Lb.nr. 8</u>	Danmarks Lærerforening:	
	0,5 ha	1.000 kr.
	75 meter bred	3.000 kr.
		4.000 kr.

<u>Lb.nr. 9</u>	Børge Hesseldal-Nielsen:		
	1,0 ha	1.000 kr.	
	223 meter bred	8.920 kr.	10.000 kr.

Den samlede erstatning udgør 197.900 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes efter naturfredningsloven § 19, stk 4, fra datoen for fredningsnævnets afgørelse med en årlig rente, der er 1% højere end diskontoen.

Fredningsnævnet har tilkendt ejerne samt Kærhede Dambrug Aps godtgørelse for sagkyndig bistand med ialt 70.000 kr., der er udbetalt. I godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand fra Landbrugets Rådgivningscenter under sagens behandling for Overfredningsnævnet tillægges der ejerne under lb.nr. 4 og 5 et beløb på tilsammen 20.000 kr., der udbetales til Landbrugets Rådgivningscenter.

Af den samlede erstatning på 197.900 kr. med renter og de tilkendte omkostninger på ialt 90.000 kr. udreder staten 75% og Ringkøbing Amt 25%.

Overfredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålene kan påklages til Taksationskommissionen vedrørende Naturfredning (adr.: Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm) af ejerne, idet erstatningerne er nedsat af Overfredningsnævnet i forhold til fredningsnævnets erstatningstilkendelse. Afgørelsen kan endvidere påklages af Miljøministeren og Ringkøbing Amt. Klagefristen er 4 uger fra den dag, Overfredningsnævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

Størrelsen af de tilkendte omkostningsbeløb kan ikke påklages, jf. naturfredningsloven § 30, stk. 1.

På Overfredningsnævnets vegne

Bent Jacobsen
viceformand

FREDNINGSNÆVNET>

U d s k r i f t
af

protokollen for fredningsnævnet for Ringkøbing amts fredningskreds.

År 1989 den 18. december blev i sagen

R.A.F. 200/1986

Fredning af arealer omkring
Karstoft å i Aaskov kommune

afsagt sålydende

K e n d e l s e :

Ved skrivelse af 18. august 1986 har Ringkjøbing amtskommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, rejst sag om fredning af ca. 33 ha omkring Karstoft å's nedre løb m.v. i Aaskov kommune.

Baggrunden for fredningsforslaget angaves at være følgende:

Amtsrådet var gennem cand. scient. Nils Wegners undersøgelse af Skjern å systemets vildfiskebestand og kortlægning af spærringer m.v. i 1982 blevet opmærksom på, at den sidste lille rest af den gamle Skjern å laksestamme kun har én gydeplads tilbage i hele Skjern å systemet.

Gydepladsen ligger på en strækning af nogle hundrede meters længde nederst i Karstoft å før udløbet i Skjern å.

Fra Classonsborg og til Skjern å har Karstoft å karakter af naturvandløb og omgivelserne er naturlige med ellesumpe og stejle, træbevoksede skrænter.

Ved denne strækning ligger Nr. Grene dambrug, som blev oprettet i 1964. Før den tid var der laksegydepladser helt op til Classonsborg, men på grund af dambrugsopstemningen ændrede strækningen herfra til Classonsborg karakter og benyttes i dag ikke til gydning. Der findes dog stadig en grusbund på strækningen og en fjernelse af Nr. Grene damstrugsopstemning vil mindst fordoble antallet af laksegydepladser i Skjern å systemet.

Foruden Nr. Grene dambrugs opstemning ligger der 330 m nedstrøms endnu et stemmeværk for Classonsborg-Sdr. Felding kanalen, der tjener som fødekanal for Kørhede dambrug.

Skjern å Sammenslutningen har med godkendelse af Fiskeriministeriet iværksat en redningsaktion for at ophjælpe laksebestanden. Aktionen omfatter indtil videre indfangning af moderfisk og strygning af disse for rogn og mælk samt klækning af æg. Ynglen søges fodret til sættefisk og udsættes på egnede lokaliteter i Skjern å systemet.

Som et alternativ til den kunstige klækning, som ikke er problemfri, vil det være væsentligt at bevare og forbedre de naturlige gydemuligheder. Det vil blandt andet også være en forudsætning for at kunne indfange de nødvendige moderfisk.

Skjern å laksen er en speciel race (type). Normalt bliver lavlandslaks ikke særlig store, men Skjern å laksen kan blive over 1 m. Når hertil lægges, at udsætninger af fremmede laksestammer ingen steder har haft succes, må en bevarelse af den oprindeligt hjemmehørende stamme prioriteres højt.

Fiskenes betydelige størrelse er en afgørende faktor i lystfiskernes øjne. Såfremt man kan genskabe en rimelig stor bestand af Skjern å laks, vil det kunne blive en betydelig gevinst for turisterhvervet.

Nr. Grene dambrug er købt af miljøministeriet til overtagelse pr. 1. december 1986. Formålet med købet er at nedlægge dambruget med tilhørende opstemning og vandindtag. Købet skal ses i sammenhæng med en fredning af åen og dens omgivelser og med optagelse af åen som amtsvandløb.

Karstoft å er i amtsrådets recipientplan målsat som laksefiskevand, og åen og dens nærmeste omgivelser er i amtsrådets regionplan angivet som naturområde.

Amtsrådet har vedtaget at optage Karstoft å som amtsvandløb fra Ronnum Bæk til Skjern å, hvilket er sket.

Fredningspåstanden omfatter for det første nogle arealer langs åen. Disse ønskes bevaret i deres nuværende tilstand og må ikke ændres ved afgravning, påfyldning, bebyggelse eller på anden måde, dog at bestemmelserne ikke skal være til hinder for placering af opgravet fyld fra åen. Den eksisterende bevoksning i området tænkes bevaret,

og udtyndning og fornyelse af beplantningen må kun foretages efter godkendelse fra fredningsmyndighederne. Færdsel i området bør kun tillades til fods, dog med undtagelse af kørsel i forbindelse med skov- eller landbrugsmæssig drift.

Selve vandløbet optages som nævnt som amtsvandløb og vil blive vedligeholdet efter et regulativ, der bør fastslå, at vandløbets tilstand ikke må ændres, med mindre ændringerne har til formål at forbedre levevilkårene for laks. Eventuel grødeskæring og anden vedligeholdelse må kun foretages i det omfang, det forbedrer områdets egnethed som gydeplads og opvækstområde. Færdsel på åen må ikke finde sted, dog med undtagelse af myndighedernes færdsel i forbindelse med vedligeholdelse eller med henblik på forbedring af mulighederne for laksens overlevelse.

Fiskeri i åen foreslås ved en fredning indskrænket til at foregå med redskaber, der ikke fanger eller skader lakseyngel (tatning, åleruser). Det bør bestemmes, at bortfiskning af rovfisk (gedder m.v.) eller fangst af moderfisk til avl kan ske efter tilladelse fra amtsrådet og i henhold til ferskvandsfiskeriloven.

Med hensyn til stemmeværker og fordeling af vand bør det ved en fredning bestemmes, at stemmeværket ved Nr. Grene dambrug fjernes, og at vandløbet retableres. Åens vandføring her afgives som frivand med undtagelse af, hvad der kan indtages til kanalen nord for åen, når kanalen uddybes med 30 cm.

Stemmeværket ved Classonsborg-Sdr. Felding kanalen ændres således, at fisketrappen bliver til et stryg, som 15. november - 15. maj fører 600 l/sec. og resten af året 400 l/sec.

Indtaget til kanalen udformes således, at kun 600 l/sec. kan passere.

Det med forslaget fulgte kort med angivelse af de i forslaget involverede lodsejere og udvisende de arealer m.v., der berøres af fredningen, medfølger i revideret udgave som bilag til nærværende kendelse.

Amtskommunen har den 21. januar 1986 fremlagt fredningsforslaget som et foreløbigt forslag og har den 21. februar 1986 afholdt offentligt møde herom. Endvidere har der den 20. marts 1986 været afholdt teknikermøde med parthaverne i Classonsborg-Borris kanalen.

Naturfredningsrådet har ved skrivelse af 22. september 1986 stærkt anbefalet fredningsforslaget og har anført, at det ville være utilgiveligt ikke at gøre en alvorlig indsats for at redde landets sidste, racemæssigt særprægede laksebestand.

Fredningsnævnet, der indtil dommer Sv. Aa. Christensens død den 26. september 1987 under sagens behandling har bestået af denne som formand, og efter dette tidspunkt af dommer Steen Løvbjerg Nielsen, Ringkøbing, som formand samt gårdejer Karl Elkjær, Holmsland, som amtskommunalt medlem og gårdejer Egon Lønne som primærkommunalt medlem, har den 24. oktober 1986 afholdt et offentligt møde i sagen og i forbindelse hermed en besigtigelse af arealerne omkring åen samt af åens forhold. I mødet deltog repræsentanter for Ringkøbing amtsråds udvalg og forvaltning for teknik og miljø og med disse miljøkonsulent Nils Wegner, Hansen og Wegner I/S, fredningsstyrelsen og skovstyrelsen (nu skov- og naturstyrelsen), Åskov kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Herning Sportsfiskerforening og Landbrugscentret i Herning. For og med lodsejerne nr. 1-5 og for nr. 9, der fejlagtigt ikke var blevet indkaldt (se iøvrigt kortbilaget), mødte Ole Kirk, landskontoret i Viby. For og med lodsejeren nr. 7 var mødt I.C. Mortensen. For lodsejeren nr. 8 var mødt Erik Arnsted. For de i Classonsborg-Sdr. Felding kanalen interesserede lodsejere, herunder Kærhede dambrug, var mødt advokat Revsbech, Esbjerg.

Sagen blev forelagt af amtsrådets repræsentanter, herunder miljøkonsulent Wegner, der betonedede nødvendigheden af en tilstrækkelig gennemstrømning af vand gennem åen, såfremt fredningens formål skulle opfyldes. Af indlæggene iøvrigt sporedes en vis velvillig indstilling til fredningen, men det alt overvejende problem ville blive vandfordelingen mellem åen, engkanalen nord for åen og Classonsborg-Sdr. Felding kanalen, hvorfra vand indtages både til markvandning og til Kærhede dambrug. Der var hos de i vandet i de to kanaler interesserede betænkeligheder ved foranstaltninger, der skulle sikre åen en minimumsvandføring på 400 l/sec., idet det i ekstreme tilfælde kunne medføre en alt for lille eller måske slet ingen vandtilførsel til kanalerne.

Drøftelserne om de vandmæssige problemer mandede ud i en overvejende tilslutning til et forslag om at etablere en prøvetid på 3-5 år for en vandfordeling som i fredningsforslaget anført.

Lodsejerne nr. 7 og 8 forbeholdt sig, at vandkraftværket ved Classonsborg kunne reetableres, men med hensyntagen til at laksebestanden ikke skadedes herved. Endvidere forudsatte man, at fredningen ikke forhindrede den hidtidige udnyttelse af Skarrildhus som kursuscenter m.v. og en udvidelse af centret. Det burde endelig præciseres nøjere, at lodsejerne skulle være med til udarbejdelse af en plejeplan, og at overskud ved fældning m.v. skulle tilfalde lodsejerne. Til dette sidste tilsluttede de øvrige lodsejere sig, og disse henstillede endvidere, at fiskeforbudet, som det er anført i fredningsforslaget, bliver foreløbigt, således at man kunne tage spørgsmålet herom op efter en 5-årig periode og eventuelt ophæve det.

Der var iøvrigt under mødet en almindelig stemning hos lodsejerne m.fl. for, at sportsfiskere i Skjern å systemet burde vise en vilje til tilbageholdenhed med at fiske efter laks for også på denne måde at hjælpe til en voksende bestand af laks.

Efter dette møde har sagen været drøftet i fredningsnævnet på teknikerplan, og der har været afholdt yderligere et møde med lodsejerne nr. 4 og 5 vedrørende deres interesser i vandføringen i engkanalen nord for åen, hvorefter der d. 23. juli 1987 udsendtes et udkast til kendelse.

Der blev påny den 17. august 1987 afholdt et offentligt møde, hvorunder advokat Revsbech præciserede, at han kun repræsenterer Kærhede dambrug ApS, og hvorunder han foreslog, at der i en periode, indtil vandføringen i åen kendes bedre, sker den hidtil gældende fordeling af åens vandføring med 2/3 til Classonsborg-Sdr. Felding kanalen og 1/3 til frivand i åen, idet han anførte, at laksen har overlevet med denne vandføring, oven i købet til trods for, at det frivand, der fremover vil være til laksen, har været brugt i et dambrug.

Lodsejer nr. 1 erklærede, at der ikke var behov for fiskeforbud, idet det snarere vil være en fordel for lakseynglen, at der fiskes ørred og stalling, der lever af lakseyngel.

Lodsejer nr. 3 og lodsejer nr. 4 erklærede, at det foreliggende materiale viser, at laksen kan leve med det vand, der nu er i åen. Det afgørende er at sikre hurtige strømninger om vinteren, og i denne periode er der vand nok.

Lodsejer nr. 9 opfordrede til, at der i stedet for fiskeforbudet indførtes restriktioner vedrørende krogstørrelse.

F. Schaumborg, Sdr. Felding, erklærede, at han bruger vand fra Classonsborg-Sdr. Felding kanalen til markvanding, og at det må være klart, at vandingsforholdene forringes. Hele fredningssagen bør udsættes, indtil man kender konsekvenserne af de påtænkte ændringer, og det vil være urimeligt at udskyde erstatningsspørgsmålet samtidig med, at man faktisk iværksætter en forringelse af vilkårene.

Skjern å Sammenslutningen v/ Bjarne Dyrberg, Tarm, har under sagens behandling foreslået, at Kærhede dambrugs vandindtag i Karstoft å nedlægges og stemmeværket sløjfes, eller, såfremt dette ikke kan tiltrædes, at vandindtaget til Kærhede dambrug fikseres ved en rørledning, således at maksimalt 234 l/sec. kan passere.

Ved skrivelse af 31. august 1987 har rådgivende biolog Nils Wegner til nævnet fremsendt et notat, hvoraf fremgår de beregnede gennemsnitlige vanddybder og skønhastigheder i Karstoft å's nederste løb ved varierende vandføring. Under forudsætning af en bundbredde på ca. 8 m, en gennemsnitlig hældning af brinkerne på 45%, en vandløbshældning på 1,7 o/oo og et Manningtal på 30 (vandløb med nogen grødevækst) er sammenhængen mellem vandføring, vandstand og strømhaslighed angivet således:

Vandføring (l/sec.)	Dybde (cm)	Strømhastighed (cm/sec.)
600	19	39
400	15	33
300	12	31
200	10	25

Han har henvist til Ringkjøbing amtskommunes rapport "Bevarelse af laksen i Skjern å", hvori står: "Når ynglen forlader gydebankerne sidst på foråret spredes den på vandløbsstrækninger med lav vanddybde (ca. 20 cm) og lav strømhastighed (20-50 cm/sec.)", samt "1 årige unglaks foretrækker om sommeren vanddybder mellem 20-45 cm og strømhastigheder mellem 35-65 cm/sec."

Efter dommer Sv.Aa. Christensens død den 26. september 1987 gennemgik den nuværende formand sagen, og besigtigede i januar 1988 åen. Der blev herefter udarbejdet et omredigeret udkast til kendelse,

der i foråret 1988 blev drøftet mellem nævnets medlemmer, hvorefter det den 21. juni 1988 blev udsendt til de berørte parter. I udkastet udgik en tidligere formulering, hvorefter nævnets stillingtagen til ertstatningsspørgsmålet skulle udskydes i 5 år fra tidspunktet for gennemførelsen af ændringerne for så vidt angår Classonsborg-Sdr. Felding kanalen. Der holdtes herefter den 19. august 1988 et nyt offentligt møde med de berørte parter. Under mødet protesterede lodsejer nr. 4 og 5 imod, at det i det nye udkast var fastsat, at den fremtidige vedligeholdelse af engkanalen nord for åen skulle påhvile dem. Endvidere anmodede advokat Revsbech på vegne Kærhede dambrug om, at der aftaltes en 5 årig forsøgsperiode uden indgreb i vandindtaget til Classonsborg-Sdr. Felding kanalen. Han anmodede om, at sagens behandling under alle omstændigheder udsattes, idet der i løbet af et par måneder ville foreligge en rapport fra cand.scient Viggo Hørlyck om laksens overlevelsesmuligheder. Det blev besluttet at afvente udarbejdelsen af denne rapport.

Ved skrivelse af 8. november 1988 fremsendte Ringkjøbing amtskommune en rapport af miljøkonsulenterne Hansen og Wegner I/S, Skjern. Det fremgik bl.a. af rapporten, at nedlæggelsen af Nr. Grene dambrug den 1. december 1986 efter fjernelsen af samtlige skodder i stemmeværket gav anledning til en markant forbedret vandløbskvalitet, og opgang af større laksefisk i Karstoft å, men at en delvis retablering af opstemningen i 1987 forringede både opgangen og vandløbskvaliteten i åen i forhold til 1986. En fjernelse af samtlige skodder i Kærhede dambrugs stemmeværk i efteråret 1987 gav en meget god effekt, idet der blev registreret opgang og gydning af laks på strækningen ovenfor. I den nævnte skrivelse oplystes det, at amtskommunens udvalg for teknik og miljø på et møde den 1. november 1988 havde vedtaget at sende rapporten til fredningsnævnet, dels med bemærkning om, at Nr. Grene stemmeværk forventes fjernet helt i forbindelse med fredningssagen, og dels at stemmeværket i Karstoft å, der blandt andet forsyner Kærhede dambrug, som minimum bør pålægges driftsbestemmelser, der sikrer så lav opstemning i åen som muligt, samt at amtskommunen kunne anbefale, at muligheden for at nedlægge opstemningen helt undersøges. Det meddeltes endvidere, at amtskommunen ikke ville være sindet at meddele tilladelse til indvinding til markvanding fra kanalerne efter 1. april 1990, på hvilket tidspunkt rettighederne bortfalder efter vandforsyningslovens § 86.

Ved skrivelse af 23. februar 1989 fremsendte advokat Revsbech en rapport af 21. februar 1989 fra cand.scient Viggo Hørlyck, hvori det bl.a. konkluderedes, at det ikke med nogen saglig begrundelse kan dokumenteres at være af afgørende betydning, at der fastsættes en minimumsvandmængde på 400 l/sek. som frivand ved stemmeværket.

Ved skrivelse af 4. april 1989 forelagde nævnet amtskommunens indstilling til fremtidige ansøgninger om vandindvindingstilladelser for lodsejerne. Landbrugets Rådgivningscenter har i skrivelse af 25. april 1989 meddelt, at lodsejerne 4 og 5 er indstillet på at stoppe den direkte oppumpning fra engkanalen fra 1. april 1990, såfremt en ny indvindingstilladelse ikke kan fås. Overrissling ønskes derimod bibeholdt, ligesom lodsejerne går ud fra, at engkanalen uddybes som aftalt.

Lodsejer nr. 9 Børge Hesseldal-Nielsen har under fredningssagen ønsket at afstå det areal, der er omfattet af fredningen, matr.nr. 40a Sønderlandet, Skarrild, til staten. Arealet er på knap 1 ha og er matrikuleret som landbrugsejendom sammen med ejerens øvrige ejendom. Nævnet har besigtiget arealet, der ikke drives landbrugs-mæssigt. Der er beliggende en hytte på arealet. Nævnet forelagde ved skrivelse af 4. april 1989 for lodsejeren, at der tilsyneladende aldrig er meddelt tilladelse til opførelse af hytten inden for åbeskyttelseslinien. Lodsejeren har ved skrivelse af 10. april 1989 oplyst, at han overtog ejendommen den 15. marts 1986, og at den tidligere ejer har meddelt ham, at hytten blev opført i 1954 med tilladelse fra Skarrild kommune. På et tidspunkt brændte hytten, men blev genopført på samme sokkel. Lodsejeren oplyste, at han fortsat var indstillet på, at arealet inklusiv hytten skal overtages af staten.

Der blev den 28. april 1989 afholdt et møde med deltagelse af fredningsnævnet og advokat Revsbech og ejeren af Kærhede dambrug, samt med deltagelse af både cand.scient Viggo Hørlyck og miljøkonsulent Nils Wegner samt en repræsentant for Ringkjøbing amtskommunes fredningsafdeling. På mødet blev erfaringerne fra de indhentede rapporter drøftet, ligesom tillige konsekvenserne af den nu udstedte bekendtgørelse nr. 224 af 5. april 1989 om ferskvandsdambrug blev drøftet, herunder navnlig denne bekendtgørelses § 5, hvorefter dambrugets afløb skal indrettes således, at afløbsvandet føres oven for hovedstemmeværket i det omfang, det er nødvendigt for at sikre, at vandløbets vandføring forbi stemmeværket bliver mindst halvde-

len af medianminimumsvandføringen. Det blev fra dambrugets side oplyst, at dambrugerne finder, at bestemmelsen har tvivlsom hjemmel i lovgivningen. Det blev endvidere oplyst, at Kærhede dambrug ikke vil have praktiske muligheder for at føre afløbsvandet oven for hovedstemmeværket, men at dambruget mener, at man allerede opfylder betingelserne, idet 1/3 af vandføringen tidligere skulle føres til Nr. Grene dambrug, medens det øvrige førtes til Classonsborg-Sdr. Felding kanalen, hvor Kærhede dambrug skulle have 2/3 af vandføringen. Kærhede dambrug benytter således kun 45% af vandføringen, og overholder således allerede bekendtgørelsen. Det oplystes, at dambrugets behov for vandindtag er ca. 700 l/sek., og at der vil opstå store problemer for dambruget, hvis vandindtaget i perioder kommer længere ned. Dambruget drives som et virusfrit dambrug, og en løsning, hvorefter der pumpes vand op fra Skjern å, vil ikke antages at løse problemerne.

Ad stemmeværker og fordeling af vand:

Fredningsnævnet finder eenstemmigt at burde følge den fremsatte begæring om fredning efter de retningslinier, som er beskrevet i fredningsforslaget. Afgørende for omfanget af fredningen er imidlertid spørgsmålet om behovet for i fredningen at indsætte bestemmelser om vandfordelingen, og herunder muligheden for ved andre foranstaltninger at opnå en velovervejede vandfordeling for at sikre den sidste lille rest af den gamle Skjern å laksestamme, og udvide bestanden ved at skabe yderligere muligheder for etablering af gydepladser i Karstoft å, samt at sikre ynglen og unglaksen bedst muligt. Det erkendes, at laksebestanden har overlevet i åen til trods for de store indgreb, der i over 20 år har fundet sted i åens vandføring, hvorunder der også blev afgivet vand til Nr. Grene dambrug, og hvorunder der i perioder ikke kan antages at have været frivand til åen, men herved må tages i betragtning, at laksene tidligere havde muligheder for at finde gydepladser andetsteds, samt at laksestammen også på grund af andre forhold end vandføringen er truet. Det må derfor forudsættes, at også andre foranstaltninger end nærværende fredning træffes for at sikre laksebestanden. Dette gælder både for så vidt angår fiskeri i selve Skjern å og i Ringkjøbing Fjord, samt foranstaltninger til forbedring af vandløbskvaliteten. Gyde- og opvækstarealet er øget lidt siden 1985. I december 1987 registreredes der 11 gydebanker, og der er nu optalt 13 gydebanker. Der må således formodes at findes en grundstamme på et tilsvarende tal af henholdsvis hanlaks og hunlaks. Det antages imidlertid generelt, at der skal

forefindes mindst 50 individer for at bevare det genetiske særpræg, og laksestammens fortsatte eksistens som naturlig laksebestand er således fortsat afgørende truet. Der er nu også konstateret gydebestande i Skjern å ved Hesselvig og Tarp, der eventuelt kan give grundlag for udvidelse af bestanden. Bestanden i Karstoft å må imidlertid antages at være af afgørende betydning for stammens overlevelse, og udsætning af lakseyngel kan ikke i sig selv sikre dette. Såfremt den lille gruppe af den naturlige stamme uddør, vil denne ikke kunne lede andre op til gydepladserne. Det er således af afgørende betydning, at den oprindelige "genpulje" bevares, og denne er fortsat under de nuværende forhold truet. Også på verdensplan er den specielle laksestamme interessant, og vil ikke kunne genskabes efter at være gået tabt, ej heller uanset om åen senere genskabes som laksevand. Fjernelse af Nr. Grene stemmeværk findes at være af afgørende betydning for laksestammens fortsatte bestånd, ligesom det må være af afgørende betydning, at der sikres en vandføring på i hvert fald 400 l/sek. og snarere en strømhastighed på 600 l/sek. i åen, både af hensyn til rimelig dybde og strømhastighed. Åens medianminimumsvandføring er i en periode fra 1977 til 1984 målt til ca. 800 l/sek., og den lave vandføring kan navnlig blive aktuel i sommermåneder. I de øvrige perioder, men også ofte i sommermånederne, er der i forhold hertil rigelig vandføring. Der kan dog i korte perioder i sommermåneder opstå lavere strømhastighed og formentlig ved helt sjældne lejligheder opstå særligt lave strømhastigheder, hvilket kan forårsage problemer med vandmangel, og i sådanne tilfælde kunne der sandsynligvis tidligere opstå perioder uden frivand til åen eller med en vandføring, der lå under den acceptable for laksen. Problemet vil i denne periode af året i sådanne særlige undtagelsessituationer ramme unglaksen, der vil trække længere ned i åsystemet. Her vil den imidlertid i forholdet til andre fisk miste den konkurrencemæssige fordel, som den har ved sine hurtige bevægelser i stærk strøm, og situationen vil i givet fald kunne være til alvorlig skade for laksebestanden. Fjernelsen af stemmeværket ved Nr. Grene, og sikring af laksens passage vil i sådanne tilfælde teoretisk give laksen mulighed for at gå opad i åsystemet. Væsentligst vil dog være, at der herved sikres bedre betingelser på stedet, idet der i forhold til tidligere afgives yderligere 1/3 vandføring til åen, hvilket ved medianminimumsvandføringen på ca. 800 l/sek. vil udgøre ca. 266 l/sek., som åens vandføring nedenfor opstemningen vil stige med i forhold til tidligere.

Ved de ændrede forhold efter nedlæggelsen af Nr. Grene opstemningen vil der derimod, såfremt der ikke optages vand til markvanding, kunne sikres de anførte 266 l/sek., samt 1/3 af vandføringen i Classonsborg-Sdr. Felding kanalen, svarende til 178 l/sek., således at der ved medianminimumsvandføringen vil være ca. 444 l/sek. svarende til det absolut nødvendige for laksebestanden. Det erkendes, at der vil kunne være perioder med mindre vandgennemstrømning end den antagne medianminimumsvandføring, og endog undtagelsesvis helt ekstraordinære tørkeperioder, der til trods for de nævnte foranstaltninger vil kunne være af truende karakter for laksen. Det er imidlertid særdeles vanskeligt at udtale sig om, hvilke yderligere foranstaltninger, der skal gennemføres for at modstå en sådan situation. Nævnet finder, at det må antages, at det ved den nævnte bekendtgørelse om ferskvandsdambrug vil kunne sikres, at Kærhede dambrugs vandindtag fra åen i hvert fald ikke øges. Nævnet finder endvidere, at bortfaldet af vandindvindingsrettighederne pr. 1. april 1990 i medfør af vandforsyningslovens § 86 vil kunne håndhæves på en sådan måde i henseende til meddelelse af vandindvindingstilladelser, at vandgennemstrømningen vil kunne forbedres betydeligt, hvilket navnlig vil kunne være af afgørende betydning i de tørre sommermåneder, hvor markvanding vil være aktuel, og hvor risikoen for ekstraordinær ringe vandgennemstrømning til laksen er størst. Hertil kommer, at et fredningsmæssigt indgreb over for vandindtaget i Classonsborg-Sdr. Felding kanalen vil medføre alvorlige komplicerede problemer i henseende til de forskellige kendelser og aftaler imellem de forskellige vandingsbønder og dambruget om den indbyrdes fordeling af vandet, hvilke problemer ikke er egnet til en løsning under en fredning, der ikke områdemæssigt omfatter disse lodsejere. Nævnet finder endvidere, at et sådant fredningsmæssigt indgreb vil kunne udløse erstatningskrav af et sådant omfang, at det på baggrund af det foran anførte langt fra står i rimeligt forhold til det, der tilsigtes opnået hermed.

Der har under nævnets behandling af sagen været stærke ønsker om en prøveperiode for herved at fastslå, om sådanne alvorlige indgreb i realiteten er nødvendige. Nævnet finder det imidlertid principielt betænkeligt at udskyde et så alvorligt spørgsmål og samtidig foretage andre indgreb. Endvidere finder nævnet, at en rimelig prøveperiode faktisk har pågået under sagens lange behandling, og at denne periode har støttet det resultat, som de samlede overvejelser har

ført frem til. Dette betyder ikke, at de fremtidige erfaringer ikke kan vise, at yderligere indgreb kan være nødvendige, idet spørgsmålet om behovet navnlig er tilknyttet nogle sjældent forekommende undtagelsessituationer, der normalt ikke kan konstateres over en prøveperiode af en rimelig længde. Nævnet finder imidlertid efter det foran anførte, at resultatet af de på nuværende tidspunkt foreliggende erfaringer tilsiger, at håndhævdelsen af den foran nævnte lovgivning vil være bedre egnet til den omtalte yderligere sikring af laksens forhold end yderligere fredningsmæssige indgreb vedrørende vandfordelingen i åen, hvortil kommer, at der i håndhævdelsen af de nævnte bestemmelser vil kunne indgå en mere langsigtet planlægning for området som helhed, hvori eventuelt tillige marginaljordsproblematikken for arealer, der kun kan opdyrkes ved omfattende vanding, kan indgå. Nævnet finder herefter ikke, at der er grundlag for at lade fredningskendelsen omfatte indgreb i fordelingen af vandet mellem Classonsborg-Sdr. Felding kanalen og Karstoft å. Nævnets kendelse vil herefter for så vidt angår stemmeværker og fordeling af vand alene begrænse sig til, at stemmeværket ved Nr. Grene skal fjernes og vandløbet retableres. I et udkast til fredningskendelse, der blev udsendt den 23. juli 1987 var det foreslået, at åens vandføring ved stemmeværket ved Nr. Grene dambrug skulle afgives som frivand med undtagelse af, hvad der kunne indtages til engkanalen nord for åen, når kanalen blev uddybet med 30 cm på en strækning af 1.675 meter. Dette forslag var fremkommet efter aftale med amtskommunen, og var tiltrådt af de 2 interesserede lodsejere. Det har imidlertid ikke været muligt at opnå aftale om, hvem der skal have vedligeholdelsespligten af den uddybede engvandingskanal. Hertil kommer spørgsmålet om, i hvilket omfang en sådan kanal vil kunne anvendes efter den 1. april 1990 i henhold til vandforsyningslovens § 86. Fredningsnævnet finder, at spørgsmålet om vedligeholdelsespligten ikke mod lodsejernes protest kan afgøres af nævnet, og at spørgsmålet herom må løses af de berørte parter selv, forinden der kan foretages en foranstaltning som den anførte. De nævnte lodsejere har erklæret sig indstillet på at stoppe den direkte oppumpning fra engkanalen pr. 1. april 1990, såfremt en ny vandindvindingstilladelse ikke kan opnås, men har erklæret, at de ønsker overrisling af engarealerne bibeholdt, og har fastholdt, at de går ud fra, at engkanalen uddybes som aftalt. Amtskommunens repræsentant har oplyst over for nævnet, at man er af den opfattelse, at der efter den 1. april 1990 også vil kræves vandindvindingstilladelse til overrisling af engarealerne, idet den nævnte bestemmelse omfatter

enhver indvinding af vand til vanding af landbrugsafgrøder. Nævnet finder ikke, at det under fredningssagen tilkommer nævnet at tage stilling til, i hvilket omfang de 2 lodsejere vil have ret til engvanding efter den nævnte dato uden vandindvindingstilladelse, og nævnet finder både under hensyn hertil, og til det anførte om uenigheden vedrørende vedligeholdelsespligten, at fredningskendelsen bør begrænse sig til en bestemmelse, der i fornødent fald åbner mulighed for en uddybning af kanalen som anført. Nævnet finder, at en sådan uddybning, der generelt vil sikre de små søer og vandhuller ved kanalen en uændret vandstand, vil kunne finde sted inden for rammerne af fredningens formål. Nævnet finder, at nedlæggelsen af opstemningen ved Nr. Grene under alle omstændigheder vil udløse en erstatning til de 2 lodsejere på grund af ulemper ved den heraf følgende vandstand i engkanalen, jfr. herom nedenfor, og nævnet finder ikke, at en erstatning til de pågældende lodsejere bør gøres afhængig af, at de opnår vandindvindingstilladelse eller foretager uddybningen af kanalen.

Ad selve vandløbet:

Fredningsnævnet er enig i de foreslåede bestemmelser. Det bemærkes i denne forbindelse, at nævnet finder, at bestemmelsen om undtagelsen fra færdselsforbudet også må gælde fiskerikontrollen, hvorfor bestemmelsen er præciseret i så henseende.

Ad fiskeriet i åen:

Nævnet finder det af hensyn til fredningsformålet nødvendigt, at det foreslåede fiskeriforbud gennemføres, men nævnet finder under hensyn til, at fiskeforbudet bør afpasses det fremtidige eventuelt ændrede behov, at det bør pålægges amtskommunen efter en periode på 5 år fra fredningskendelsens endelige ikrafttræden at indstille over for fredningsnævnet, i hvilket omfang der bør gives fremtidige dispensationer fra fiskeforbudet, jfr. naturfredningslovens § 34. Sådanne dispensationer bør efter nævnets opfattelse dog kun ske, såfremt der er opståede sådanne gunstige forhold for laksens overlevelse både på stedet og andetsteds, at fiskeri uden skade for bestanden på stedet kan tillades. Sådanne dispensationer bør efter nævnets opfattelse kun kunne gives efter en indhentet udtalelse fra Naturfredningsrådet. Nævnet finder næppe, at sådanne dispensationer vil kunne være realistiske i mange år i fremtiden. Skulle det på den anden side vise sig, at det trods nærværende kendelse ikke lykkes at bibeholde

gydepladserne, og at genetablering af gydepladserne på et tidspunkt ikke længere er en realistisk mulighed, således at fredningen ved en ny kendelse må ophæves, ophæves naturligvis også fiskeforbudet. I denne forbindelse finder nævnet alvorligt at burde henstille til sportsfiskerne og andre, der fisker i Skjern å systemet og i Ringkjøbing Fjord, at de viser stor tilbageholdenhed med fiskeri af laks, således at der også ad denne vej skabes mulighed for et gunstigt resultat af den ved denne kendelse etablerede fredning. Det bemærkes, at blot fangsten af et meget begrænset antal laks af den gamle laksestamme vil kunne være katastrofal, og at dette problem ikke vil kunne forventes løst ved etablering af andre laksebestande, der næppe kan forventes at vise vej til gydebankerne. Formålet er således ikke blot at sikre så mange laks som muligt i Skjern å systemet, men navnlig at sikre den specielt truede laksestamme. Nævnet må tillige i denne forbindelse pege på problemerne i Ringkjøbing Fjord, hvor et stort antal udsatte net vanskeliggør laksens vej mod Skjern å systemet. Selv om nettene ikke er specielt beregnet for fangst af laks, kan laksen næppe undgå i mange tilfælde at blive fanget i garnene, og at blive beskadiget i kampen for at slippe fri. Det viser sig, at ca. 60 procent af fangede havørreder har garnskader, og det må antages, at skaderne på laksene ligger tilsvarende højt. Nævnet skal navnlig herved påpege brugen af såkaldt monofilnet af nylontråd, der er stærke og næsten usynlige i vandet, som en stor risikofaktor, og skal henstille, at fredningens formål søges yderligere udbygget ved et eventuelt forbud mod fiskeri med sådanne net, i hvert fald visse steder i Ringkjøbing Fjord.

Ad arealerne langs åen:

Fredningsnævnet er enig med lodsejerne i, at arealerne kan benyttes som hidtil, bl.a. også til afgræsning. Nævnet er endvidere indforstået med, at vandkraftværket ved Classonsborg vil kunne retableres, men med fornøden hensyntagen til laksebestanden, hvorved bemærkes, at en retablering skal forelægges fredningsmyndighederne til godkendelse, ligesom der ikke herved er fritaget for at indhente andre eventuelt nødvendige tilladelser. Fredningsnævnet er iøvrigt enig i de foreslåede fredningsbestemmelser både for så vidt angår bestemmelserne om bevaring af arealerne i deres nuværende tilstand og bestemmelserne om, at den eksisterende bevoksning ikke må fjernes. Fredningsnævnet finder, at der bør indsættes detaljerede bestemmelser vedrørende spørgsmålet om tilfælde, hvor der er uenighed om æn-

dringer i beplantningen, og vedrørende spørgsmålet om overskud ved fældning, hvorfor nævnet har indsat bestemmelser herom som nedenfor anført. Nævnet er endvidere enig i færdselsbestemmelserne, men mener, at det tillige bør fremgå, at den under Fiskeriministeriet hørende fiskerikontrol kan sætte en båd i vandet fra en bil med anhænger under sin tjeneste. Endelig bemærkes det, at fredningen ikke er til hinder for en fortsat udnyttelse af Skarrildhus som hidtil, og for en udvidelse af centret. En sådan udvidelse skal dog forelægges fredningsmyndighederne til godkendelse. Der henvises herved til nedenstående dispensationsbestemmelser.

På given foranledning skal nævnet betone, at lodsejerne vil blive taget med på råd ved udarbejdelse af plejeplaner, og et eventuelt overskud, når udgifterne ved fældning m.v. er betalt, tilfalder lodsejerne, herunder det fældede træ.

Ad begæringen om arealafståelse:

Fredningsnævnet finder ikke, at fredningskendelsen medfører sådanne bestemmelser for almenhedens færdsel på den pågældende ejendom, at lodsejer nr. 9 Børge Hesseldal-Nielsen kan forlange ejendommen matr.nr. 40a Sønderlandet, Skarrild, overtaget af staten. Ejendommen er en lille del af en samlet landbrugsejendom, men den fredede del henligger uopdyrket, ligesom hytten henligger forfalden og længe må antages at have været ude af brug. Størst betydning har fiskeforbudet, for hvilket der efter nævnets opfattelse ydes fuldstændig erstatningsmæssig compensation, og nævnet finder herefter ikke, at begæringen om statsovertagelse skal tages til følge.

Ad erstatningskravene:

Erstatningskrav i anledning af ændringer vedrørende stemmeværker og fordeling af vand:

Der afholdtes den 10. juni 1987 et møde med de 2 lodsejere Søren Green Pedersen og Uffe Grøndal Kjær, efter at der tidligere den 6. marts 1987 var holdt et teknikermøde. På grundlag heraf blev der i et udkast til fredningskendelse indsat dels en bestemmelse om, at åens vandføring kun skulle afgives som frivand med undtagelse af, hvad der kan indtages til kanalen nord for åen, når kanalen uddybes til 30 cm. Endvidere hed det i udkastet:

"En fortsat vandforsyning ad engkanalen nord for åen i et omfang,

som det må antages at have været gældende forud for etableringen af det nu nedlagte Nr. Grene dambrug, og altså uden nævneværdig opstemning i åen, vil efter et sagkyndigt skøn kræve en gennemsnitlig uddybning af kanalen i en længde af 1675 m og i en dybde af ca. 30 cm. Herved vil vandspejlet i kanalen og en af søerne blive sænket ca. 30 cm, medens de øvrige søer og vandhuller vil kunne sikres uændret vandstand. Uddybningen, der udføres ved amtsrådets foranstaltning, og som skønnes at ville koste ca. 30.000 kr. vil være at udføre som en fredningsudgift, medens den fremtidige vedligeholdelse af kanalen må påhvile de til kanalen stødende lodsejere."

Da der ikke kunne opnås enighed vedrørende spørgsmålet om en fremtidig vedligeholdelse, og idet en eventuel værdi af en uddybning som den foreslåede må være afhængig af, hvilke vandingsrettigheder, der fremtidig opnås, finder nævnet ikke, at det skal pålægges amtsrådet at foretage den omhandlede uddybning. Derimod finder nævnet, at der bør fastsættes en erstatning, der står i rimelig forhold til de anslåede omkostninger hertil og den opståede ulempe ved Nr. Grene stemmeverks nedlæggelse. Nævnet fastsætter herefter en erstatning på 40.000 kr., der fordeles mellem de 2 lodsejere ligeligt. Nævnet finder samtidig anledning til at udtale, at den omhandlede uddybning ikke vil være i strid med fredningens formål, og at uddybningen, navnlig under hensyn til de eksisterende vandhuller, vil være til fordel for den stedlige fauna. Under hensyn til, at nedlæggelsen af stemmeverket under alle omstændigheder vil forvolde ulempe for de 2 lodsejere, og til, at uddybningen er ønskelig, og har været tilbudt lodsejerne, forudsætter nævnet, at uddybningen under alle omstændigheder finder sted, og finder ikke grundlag for at gøre erstatningens udbetaling betinget.

Nævnet finder ikke, at kendelsens bestemmelser vedrørende stemmeverker og fordeling af vand herudover giver anledning til erstatningskrav.

Erstatningskrav i anledning af bestemmelser vedrørende selve vandløbet:

Nævnet finder, at der vedrørende disse forhold ydes fuld erstatning i forbindelse med de bestemmelser, der er fastsat om erstatning vedrørende arealerne langs åen.

Erstatningskrav i anledning af bestemmelser vedrørende fiskeriet i åen:

Landbrugets Rådgivningscenter har på vegne et antal lodsejere påstået erstatning på 87,50 kr. pr. løbende meter, idet man har gjort gældende, at prisen for leje af fiskevand udgør 3-4 kr. pr. løbende meter vandløb for hver side af vandløbet. Kapitalisering af dette beløb med en rente på 4% giver den påståede erstatning, hvis lejen sættes til 3,50 kr. pr. løbende meter. Man har til støtte for den beregnede rentesats anført, at der i de kommende år må forventes en ikke uvæsentlig prisstigning på fiskerettigheder, der ligger langt ud over de generelle stigninger.

Fredningsnævnet finder, at prisen for leje af fiskevand snarest i dag generelt må antages at udgøre ca. 2 kr. pr. løbende meter, men at der for tiden forekommer væsentlige prisstigninger på udlejning af fiskerettigheder, ligesom det må antages, at der også i fremtiden vil forekomme sådanne væsentlige prisstigninger. Nævnet finder, at en realistisk kapitalisering ikke under disse omstændigheder bør ske ved anvendelse af et udgangspunkt på 3,50 kr., og med en kapitaliseringsrente på 4%, der er skønsmæssigt valgt. En sådan beregning ville med et udgangspunkt på 2,50 kr. alene udgøre 62,50 kr. pr. løbende meter, men nævnet finder, at prisstigningerne i en sådan grad er umiddelbart forventelige og nært forestående, at værdien i stedet bør beregnes efter en skønsmæssig årlig annuitet, som nævnet passende under hensyn til de forventede fremtidige stigninger anslår til 8 kr. pr. løbende meter. Kapitaliseringsværdien heraf ved en rentefaktor 12% ville være 65,95 kr., men da muligheden for lavere renter i perioder ikke kan afvises, fastsætter nævnet skønsmæssigt erstatningen til 70 kr. pr. løbende meter.

Erstatningskrav i anledning af bestemmelser vedrørende arealerne langs åen:

Landbrugets Rådgivningscenter har på vegne et antal lodsejere påstået erstatning på 1.000 kr. pr. ha for fredning af arealerne, herunder for plejebestemmelserne, hvilket erstatningskrav tillige er påstået af lodsejer nr. 7 Knud D. Lausen. Lodsejer nr. 8 Danmarks Lærerforening har gjort gældende, at man alene finder, at skovlovens bestemmelser bør være gældende for arealet, og at man

i modsat fald er indstillet på at lade beregningen af erstatningen foretage efter sædvanlige forstlige principper. Man vil i tilfælde af en ændring i overensstemmelse med dette ønske være villig til at se bort fra erstatningen også for så vidt angår indskrænkning i fiskeretten.

Nævnet finder, at det ved erstatningstilkendelsen bør tages i betragtning, at fredningsbestemmelserne i det væsentlige vedrører områder, der er omfattet af åbeskyttelseslinien i naturfredningslovens § 47a, og at indgrebene vedrørende beplantningen ikke forudsættes at ville medføre begrænsninger af betydning i lodsejernes muligheder for dyrkning efter principperne for god og flersidig skovdrift. Nævnet finder herefter efter et samlet skøn, at erstatningerne passende kan fastsættes til 700 kr. pr. ha, dog ikke under 1.000 kr. pr. ejendom. Erstatningerne fastsættes herefter ifølge det anførte i overensstemmelse med den kendelsen vedhæftede erstatningsoversigt, hvorved bemærkes, at det under sagens behandling er oplyst af lodsejer nr. 1 og 2, at de i fællesskab ejer matr.nr. 38a og 3ac, hvilket ikke fremgår af tingbogen, ligesom det bemærkes, at lodsejer nr. 7 og 8 har oplyst, at retten til erstatning tilkommer lodsejer nr. 7 for så vidt angår en af ham under fredningssagen ved betinget skøde overdraget del af matr.nr. 2a til lodsejer nr. 8. Nævnet lægger herefter efter de foreliggende oplysninger til grund, at erstatningen til lodsejer nr. 7 uanset angivelserne i det vedhæftede kortbilag skal beregnes på grundlag af en størrelse på 6,1 ha og en bredlængde på 1.243 meter, og at erstatningen til lodsejer nr. 8 skal beregnes på grundlag af en størrelse på 0,5 ha og en bredlængde på 75 meter.

I overensstemmelse med det foran anførte, og idet der med hensyn til fredningens geografiske udstrækning henvises til vedhæftede kort, fastsætter nævnet herved følgende bestemmelser for fredningen:

A. Stemmeværker og fordeling af vand:

Stemmeværket ved Nr. Grene dambrug skal fjernes og vandløbet retableres, ligesom vandføringen ved Nr. Grene skal forblive i åen med undtagelse af, hvad der kan indtages til engkanalen nord for åen, når kanalen uddybes med 30 cm på en strækning af 1.675 meter.

Der foretages ikke ved denne kendelse bestemmelse om vandfordelingen ved Classonsborg-Sdr. Felding kanalen, og kendelsen er ikke til hinder for, at stemmeværket på dette sted ombygges til en ændret vandfordeling i henhold til beslutninger i medfør af vandforsyningsloven eller anden lovgivning.

B. Selve vandløbet:

Vandløbet optages som amtsvandløb, og vil blive vedligeholdt efter et regulativ med følgende retningslinier:

- 1) Vandløbets tilstand må ikke ændres, medmindre ændringerne har til formål at forbedre levevilkårene for laks. Eventuel grødeskæring og anden vedligeholdelse må kun foretages i det omfang, det forbedrer områdets egnethed som gydeplads og opvækstområde for laks.
- 2) Færdsel på åen må ikke finde sted. Undtaget herfra er myndighedernes færdsel i forbindelse med vedligeholdelse eller med henblik på forbedring af mulighederne for laksens overlevelse, samt med henblik på fiskerikontrollen.

C. Fiskeri i åen:

Fiskeri må kun finde sted med redskaber, der ikke fanger eller skader laks eller lakseyngel (tatning, åleruser). Bortfiskning af rovfisk (gedder m.v.) eller fangst af moderfisk til avl kan ske efter tilladelse fra Ringkjøbing amtskommune og i henhold til ferskvandsfiskeriloven.

Ringkjøbing amtskommune indstiller efter en periode på 5 år fra fredningens endelige ikrafttræden over for fredningsnævnet, i hvilket omfang der bør gives fremtidige dispensationer fra fredningskendelsens fiskeriforbud, og dispensation i så henseende kan kun gives af fredningsnævnet efter en forudgående forelæggelse for Naturfredningsrådet.

D. Arealerne langs åen:

- 1) Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, og må ikke ændres ved afgravning, påfyldning, bebyggelse eller på anden måde bortset fra den under pkt. A forudsatte uddybning af engkanalen nord for åen. Bestemmelserne er ikke til hinder for placering af opgravet fyld fra åen. Arealerne kan benyttes som hidtil, herunder til afgræsning.

- 2) Den eksisterende bevoksning i området må ikke fjernes. Udynding og fornyelse af beplantningen må foretages efter godkendelse fra Ringkjøbing amtskommune, der kan foretage ændringer i bevoksningen ved fældning, beplantning eller på anden måde med henblik på at forbedre forholdene i åen efter forhandling med lodsejerne. I tilfælde af uenighed mellem lodsejerne og amtskommunen vedrørende ovennævnte foranstaltninger indbringer amtskommunen spørgsmålet for fredningsnævnet til afgørelse. Eventuelt overskud ved fældning m.v. tilfalder ejerne. Såfremt ejeren selv ønsker at udnytte det fældede træ, kan ejeren gøre dette, såfremt han fjerner det efter en af amtskommunen fastsat passende frist. Ejeren kan i så henseende ikke stille krav om opskæring, sammenbæring og kørsel til fast vej.
- 3) Færdsel i området må kun ske til fods. Undtaget herfra er kørsel i forbindelse med skov- eller landbrugsmæssig drift samt i forbindelse med åens vedligeholdelse. Endvidere kan den under Fiskeriministeriet hørende fiskerikontrol sætte en båd i vandet fra en bil med anhænger under sin tjeneste, og på samme måde køre den derfra.
- 4) Vandkraftværket ved Classonsborg vil kunne retableres, men med fornøden hensyntagen til laksebestanden, jfr. nedenfor under pkt. E.
- 5) Fredningen er ikke til hinder for en fortsat udnyttelse af Skarrildhus som hidtil og for en udvidelse af centret, jfr. dog nedenfor, hvorefter en udvidelse skal forelægges fredningsnævnet.

E. Dispensationer.

En dispensation fra fredningsbestemmelserne kan meddeles, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34. Forinden en eventuel dispensation fra fiskeforbudet i pkt. C skal spørgsmålet forelægges Naturfredningsrådet. Retableringen af det foran under pkt. D 4 nævnte vandkraftværk og udvidelse af Skarrildhus som nævnt under pkt D 5 skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse efter den nævnte bestemmelse i naturfredningsloven.

F. Erstatninger og sagsomkostninger:

Der tilkendes erstatninger i overensstemmelse med vedhæftede erstatningsfortegnelse, ialt for nedlæggelse af stemmeværk 40.000 kr., for fiskeriforbud 317.380 kr. og for bestemmelser vedrørende arealer langs åen 22.290 kr. Erstatningerne udgør herefter samlet 379.670 kr.

Under sagens behandling har der været ført omfattende drøftelser med Kærhede dambrug ApS ved dette selskabs advokat, der har opgjort tidsforbruget til 78 registrerede timer, hvortil kommer transporttid og en række telefonsamtaler igennem den lange tid, sagen har verseret. Nævnet tilkender i anledning heraf Kærhede dambrug ApS i godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand 45.000 kr. Endvidere tilkender nævnet lodsejerne Eskild Lyngholm Johnson, Jens Peder Green, Hans Jacob Thybo Jacobsen, Søren Chr. Green Pedersen, Uffe Grøndal Kjær og Børge Hesseldal-Nielsen, der under sagen har været repræsenteret af Landskontoret for Landboret i godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand 25.000 kr. Nævnet finder ikke grundlag for at tilkende sagsomkostninger til andre i sagen deltagende parter. Erstatningerne på ialt 379.670 kr. og sagsomkostningerne på ialt 70.000 kr. udredes af statskassen og amtskommunen med henholdsvis $\frac{3}{4}$ og $\frac{1}{4}$.

T h i b e s t e m m e s :

Karstoft å og arealerne omkring den fredes i overensstemmelse med det foran i kendelsen anførte og i det omfang, som fremgår af det kendelsen vedlagte kortbilag.

Der tillægges erstatninger i overensstemmelse med den kendelsen vedlagte erstatningsoversigt.

Der tillægges sagsomkostninger med 45.000 kr. til Kærhede dambrug ApS og 25.000 kr. samlet til Eskild Lyngholm Johnson, Jens Peder Green, Hans Jacob Thybo Jacobsen, Søren Chr. Green Pedersen, Uffe Grøndal Kjær og Børge Hesseldal-Nielsen.

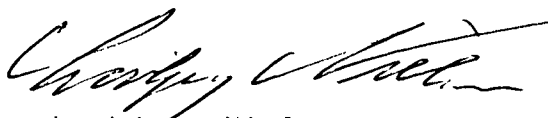
Udgifterne fordeles med $\frac{3}{4}$ til statskassen og $\frac{1}{4}$ til Ringkjøbing amtskommune.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

FREDNINGSNÆVNET FOR RINGKØBING

AMTS FREDNINGSKREDS, den 18. december 1989.

P.n.v.

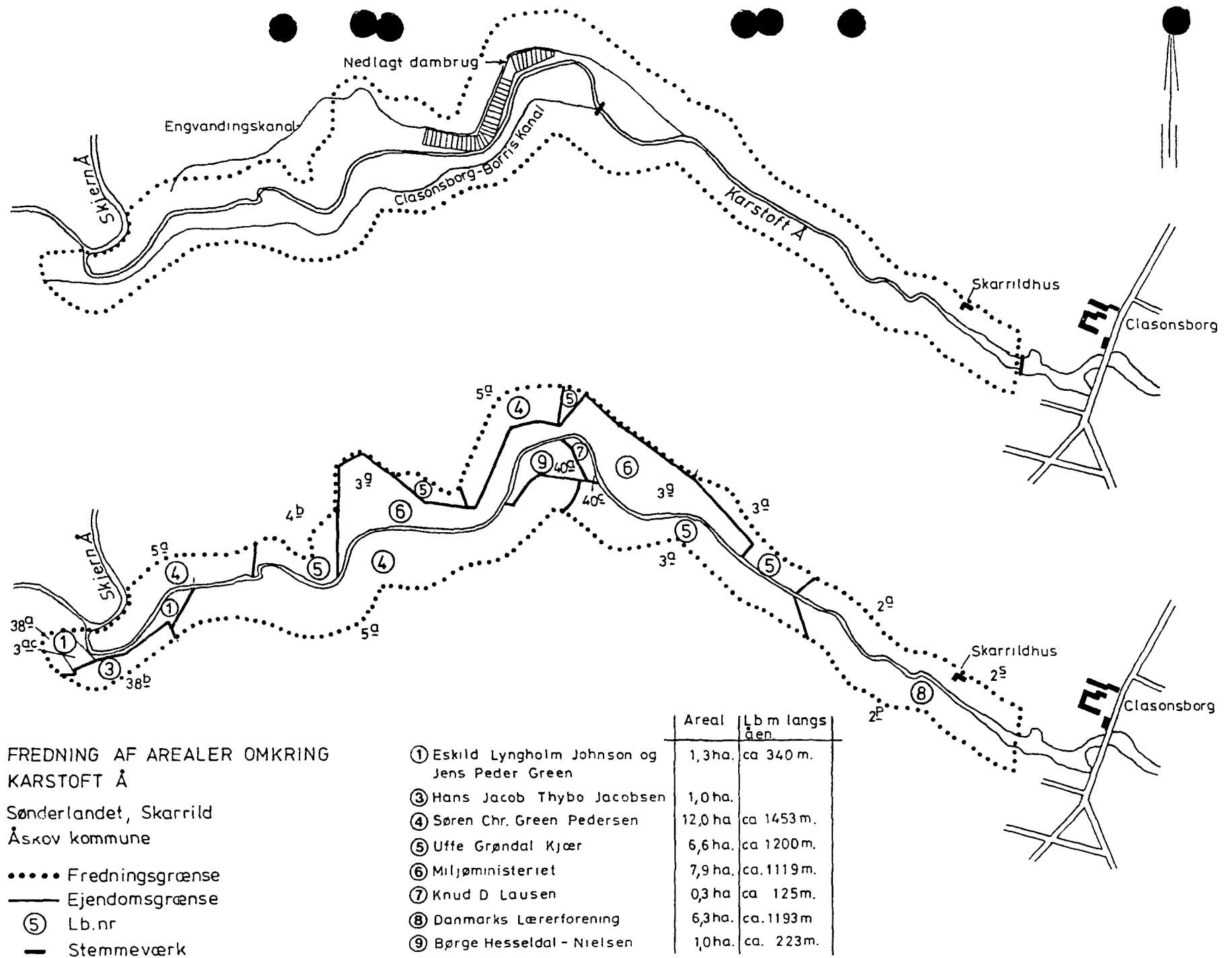
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Løvbjerg Nielsen', written in a cursive style.

Løvbjerg Nielsen

E R S T A T N I N G S O V E R S I G T

lb. nr.	lodsejer	matr.nr.	areal á 700 kr. pr. ha (dog ikke under 1.000 kr.)	lb. m langs åen á 70 kr. pr. m	nedlæggelse af stemmeværk	ialt kr.
1	Eskild Lyngholm Johnson	1/2 af 38a Sønder- landet, Skærrild og 1/2 af 3ac Sønder- landet, Sdr.Felding	1/2 af 1.3 ha = 1.000 kr.	1/2 af 340 m = 11.900 kr.	-	12.900 kr.
	Jens Peder Green	do.	do. = 1.000 kr.	do. = 11.900 kr.	-	12.900 kr.
2	-	-	-	-	-	-
3	Hans Jacob Thy- bo Jacobsen	38b Sønderlandet, Skærrild	1.0 ha = 1.000 kr.	-	-	1.000 kr.
4	Søren Chr. Green Pedersen	5a Sønderlandet, Skærrild	12.0 ha = 8.400 kr.	1.453 m = 101.710 kr.	20.000 kr.	130.110 kr.
5	Uffe Grøndal Kjær	4b og 3a Sønder- landet, Skærrild	6.6 ha = 4.620 kr.	1.200 m = 84.000 kr.	20.000 kr.	108.620 kr.
6	Miljøministeriet	3g Sønderlandet, Skærrild	7.9 ha = -	1.119 m = -	-	-
7	Knud D. Lausen	40c og 2a Sønder- landet, Skærrild	6.1 ha = 4.270 kr.	1.243 m = 87.010 kr.	-	91.280 kr.
8	Danmarks Lærer- forening	2s Sønderlandet, Skærrild	0.5 ha = 1.000 kr.	75 m = 5.250 kr.	-	6.250 kr.
9	Børge Hessel- dal-Nielsen	40a Sønderlandet, Skærrild	1.0 ha = 1.000 kr.	223 m = 15.610 kr.	-	16.610 kr.

Ialt:	36.4 ha	= 22.290 kr.	5.653 m	= 317.380 kr.	40.000 kr.	379.670 kr.
		=====		=====	=====	=====

0 100 200 300 400 500m

FEB. 1989.

23m

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 07738.00

Dispensationer i perioden: 02-01-1991 - 15-12-1993

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 3 JAN. 1991

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RINGKØBING AMTS FREDNINGSKREDS

DOMMERKONTORET TELEFON 07 32 14 11
6950 RINGKØBING

Ringkøbing, den 2. januar 1991.
R A T 203/1990.

Nævnet har d.d. tilskrevet Fællesudvalget for læplantning, Landbocen-
tret, Hjortsvangen 3, 7323 Give, således:

"Vedrørende læplantningsplan 1990/91 for Rimmerhus-Haunstrup-Karstoft-
Skarrild i Aaskov og Videbæk kommuner.

Efter en besigtigelse, hvori foruden nævnets medlemmer deltog repræ-
sentanter for Ringkøbing amtskommunes landskabsafdeling, Kulturhi-
storisk Kontor, Fællesudvalget for læplantning, Hedeselskabet samt en
lodsejer, meddeler nævnet herved i medfør af naturfredningslovens §
34, § 47a og § 53 tilladelse til følgende hegn, jfr. det fremlagte
kortmateriale:

Kort 1: (Aaskov kommune)

Hegn nr. 215: Hegnet ønskes placeret langs Ronnum bæk i en afstand af
40-80 m fra bækken. Besigtigelse er undladt. Nævnet lægger ved afgørel-
sen vægt på, at der efter det oplyste ikke er udsigt til bækken, der
er udrettet, fra de omkringliggende veje.

Hegnene nr. 211: Nævnet lægger ved afgørelsen vægt på, at disse 2 hegn
efter det oplyste kun er udskiftning af eksisterende hegn i en afstand
af ca. 110 m og ca. 130 m fra Døvling bæk. Besigtigelse er undladt.

Hegn nr. 217: Dette hegn ønskes placeret nord for Skjern å indtil ca.
30 m fra åen. Efter det oplyste er der mellem hegn og å bevoksning, og
åen kan ikke ses fra omkringliggende veje. Besigtigelse er undladt.

|| Hegn nr. 213: Hegnet ønskes plantet i dyrket mark indtil ca. 50 m fra
Karstoft å. Efter det oplyste er der bevoksning mellem hegn og å. Be-
sigtigelse er undladt. Nævnet lægger ved afgørelsen vægt på, at hegnet
ikke findes at komme i strid med fredningsnævnets kendelse af 18. de-
cember 1989 om fredning af arealer omkring Karstoft å.

|| Hegn nr. 212: Hegnet ønskes plantet indtil ca. 30 m fra Karstoft å. Ef-

Miljøministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 1211/11-0001

Akt. nr. 29

Btl.

lv5
34

ter det oplyste er der bevoksning mellem hegn og å. Besigtigelse er undladt. Nævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at hegnet ikke findes at komme i strid med fredningen omkring Karstoft å.

Hegn nr. 218 ved højene nr. 2706.2 og 2706.3: Besigtigelse er undladt. Nævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at hegnet efter det oplyste ikke findes at komme i strid med formålet med fredningen af gravhøjene.

Kort 2: (Videbæk kommune)

Hegn nr. 5/8: Nævnet lægger ved afgørelsen vægt på, at efter det oplyste ønskes her et tyndt løvhegn udskiftet indtil ca. 20 m fra Vorgod å, i et område, hvor der i forvejen er mange hegn. Besigtigelse er undladt.

Hegn nr. 26 ved høj nr. 2605.45: Besigtigelse er undladt. Nævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at hegnet efter det oplyste ikke findes at komme i strid med formålet med fredningen af gravhøjen.

Hegn nr. 25 ved høj nr. 2605.48: Under besigtigelsen konstateredes det, at hegnet ønskes placeret ca. 95 m syd for højen langs landevejen. Selv om hegnet delvis vil fjerne udsynet til højen fra vejen, godkendes hegnet under hensyn til formålet med hegnet og de manglende alternative placeringsmuligheder, samt den korte overskridelse af fredningsgrænsen.

Hegn nr. 28/29 ved høj nr. 2605.49: Under besigtigelsen blev det oplyst, at hegnet ønskes placeret ca. 60 m fra højen, og ikke som det fremgår af kortet i en afstand på ca. 25 m, hvorved det må konstateres, at højen tilsyneladende er fejlplaceret på kortet. Ved afgørelsen har nævnet lagt vægt på, at det ansøgte ikke findes at komme i strid med formålet med fredningen af gravhøjen.

Nævnet har intet at bemærke vedrørende de øvrige anførte hegn i kortmateriale, idet disse ikke berører naturfredningsmæssige interesser.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra tilladelsens meddelelse, jfr. naturfredningslovens § 64a.

Det bemærkes, at ansøgeren ikke herved er fritaget for at søge eventuelle andre tilladelser, som lovgivningen måtte kræve.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm) af bl.a. ansøgeren og

forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede.

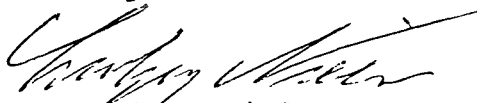
En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af overfredningsnævnet. "

Hvilket herved meddeles.

./.. Kopi af ansøgningen samt kortbilag vedlægges.

Med venlig hilsen

p.n.v.

Lønbjerg Nielsen

Skov- og Naturstyrelsen,
Slotsmarken 13,
2970 Hørsholm.

Retten i Herning, 2. afdeling
Nygade 1-3, 7400 Herning
Tlf. 97 22 22 00

Herning, den 15. december 1993
R.A.F. 75/93

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.

Erik Degn, Tangsvej 28, 6950 Ringkøbing, er d.d. tilskrevet således:

"Erik Degn, Tangsvej 28, 6950 Ringkøbing, ansøger om tilladelse til udvidelse af hus beliggende Nr. Grenevej 5, Skarrild, 6933 Kibæk, matr. nr. 3 g, Sønderlandet, Skarrild - Fredning af arealer ved Karstoft Å - R.A.F. 200/86.

Efter en besigtigelse, hvori foruden nævnets medlemmer og ansøgeren deltog repræsentanter for Ringkøbing Amtskommune, Åskov kommune og Danmarks Naturfredningsforening, meddeler nævnet tilladelse til opførelse af en tilbygning til ejendommen i overensstemmelse med det ansøgte for det tilfælde, at De bliver ejer af den.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra tilladelsens meddelelse, jfr. Naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Afgørelsen kan efter lov om Naturbeskyttelse, § 85, jfr. § 87 inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, indbringes for Naturklagenævnet, der afgør klager, der er indgivet af miljøministeren eller indeholder spørgsmål, som efter nævnets vurdering har meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål, idet miljøministeren afgør andre klager.

Klagen skal indgives skriftligt til dette fredningsnævn på den ovenfor anførte adresse.

En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Herning, 20. april 2016

FRD 18/2015

Søren Christian Green Pedersen
byrsg@herning.dk

Søren Christian Green Pedersen, Nr. Grenevej 3, Skarrild, 6933 Kibæk, ansøger om tilladelse til at anlægge en sø på et nedlagt dambrug på matr. nr. 5a, Sønderlandet, Skarrild sogn. – R.A.F. 200/1986 – Karstoft Å.

Efter en besigtigelse den 11. april 2016, hvori foruden fredningsnævnet deltog repræsentanter for Herning kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og ansøgeren, skal nævnet i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 50 meddele, at der kan gives tilladelse til det ansøgte, da dette ikke findes at være i strid med fredningens formål.

Nævnet har lagt vægt på, at etableringen af et vandhul på ca. 190 m² nedenfor ansøgerens have omkring fødekanalen til det nedlagte dambrug nærmest svarer til etablering af en havedam i et haveanlæg. Nævnet har videre lagt vægt på, at det ansøgte ikke skader de landskabelige værdier, der er knyttet til Karstoft Å, ligesom det ansøgte ikke påvirker leve- og gydesteder for Skjern Å-laksen.

Det ansøgte er i nærheden af Natura 2000 område nr. 68 Skjern Å. Naturstyrelsen har den 8. juni 2015 tilkendegivet for Fredningsnævnet, at hvis nævnet stiller nedennævnte vilkår, vil det ansøgte ikke påvirke Natura 2000 området eller arter og naturtyper fra udpegningsgrundlaget negativt i væsentlig grad. Fredningsnævnet er enig i denne vurdering.

Nævnet stiller som vilkår for tilladelsen til at etablere vandhullet,

1. Søen skal anlægges, så den passer naturligt ind i det omgivende landskab,
2. Søen skal udgraves med jævnt skrånende bredder med en hældning ikke stejlere end 1:5,
3. Der må ikke anlægges jordvolde eller øer, og søen må ikke være dybere end 1,5 meter,
4. Det opgravede materiale skal fordeles i det omgivende terræn og laget må maksimalt være 30 cm. eller materialet skal fjernes,
5. Der må ikke udsættes eller fodres fisk, krebs eller andefugle i tilknytning til søen
6. Der må ikke foretages sprøjtning eller gødskning indenfor en afstand af 10 meter fra søen, og
7. Der må ikke være afløb fra søen til Karstoft Å.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

FREDNINGSNÆVNET FOR MIDTJYLLAND, VESTLIG DEL

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Med venlig hilsen

Peter Bredahl

Herning, 19. marts 2018
FN-MJV-49-2017

Herning kommune
ngodl@herning.dk

Herning kommune ansøger om godkendelse af vandløbsrestaureringsprojekt i Karstoft Å ved Skarrildhus. – R.A.F. 200/1986.

Efter en besigtigelse den 12. marts 2018, hvori foruden fredningsnævnet deltog repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skarrildhus og ansøgeren, Herning kommune, skal nævnet i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 50 meddele, at der kan gives tilladelse til det ansøgte, da dette ikke findes at være i strid med fredningens formål.

Nævnet har lagt vægt på, at en del af fredningens formål netop er at sikre Karstoft Å som levested for Skjern å-laksen, og det ansøgte vil i væsentlig grad forbedre levedmulighederne for netop laksen og i øvrigt også andre fisk, den øvrige fauna og flora. Det ansøgte projekt understøtter derfor fredningens formål.

Fredningsnævnet finder anledning til at tilføje, at hvis der inden for fredningen også måtte være et ønske om at udlægge gydegrus i den gamle åslynge, giver nævnet samtidig også tilladelse til dette.

Det ansøgte er beliggende i Natura 2000 område nr. 68 og habitatområde nr. 61, Skjern Å. Miljøstyrelsen har på Fredningsnævnets anmodning oplyst den 2. februar 2018, at styrelsen er enig i vurderingen fra Herning kommune i forundersøgelsen om, at det ansøgte ikke vurderes at få væsentlige negative konsekvenser for arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget, ligesom projektet heller ikke vil medføre, at Natura-2000 områdets grænser skal ændres. Det ansøgte vil heller ikke påvirke bilag IV arterne negativt.

Fredningsnævnet er enig i Miljøstyrelsens vurderinger.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

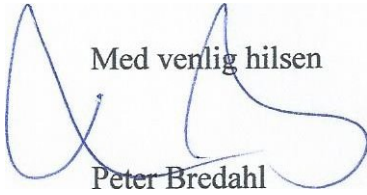
Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

FREDNINGSNÆVNET FOR MIDTJYLLAND, VESTLIG DEL

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Bredahl', is written over the typed name.

Peter Bredahl